

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EBEVEYNLERİN ANNE BABA TUTUMLARI VE
CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilşen ERSAL

İstanbul

Mayıs- 2025

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

EBEVEYNLERİN ANNE BABA TUTUMLARI VE CİNSEL
EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilşen ERSAL

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Nüket AFAT

İstanbul

Mayıs -2025

TEZ ONAYI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Nüket AFAT

Üye Doç. Dr. Besra TAŞBOLAT

Üye Doç. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Ebeveynlerin Anne Baba Tutumları ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Dilşen ERSAL

İstanbul, 2025

ÖN SÖZ

Bu yüksek lisans tez çalışmasında ebeveynlerin anne baba tutumları ve cinsel eğitim tutumlarının çeşitliliği, bu tutumların birbiri ile olan ilişkisi ve çocukların sağlıklı cinsel gelişiminde ebeveyn tutumlarının önemi araştırılmıştır.

Teorik olarak değerlendirildiğinde çalışma metin ve anket olarak iki alan üzerine kurgulanmıştır. Metin alanı incelemesi için literatür taraması yapılmış, yazılı basın, internet araştırmaları, veri tabanları üzerinden kaynaklar elde edilmiştir. Çalışmanın tanım ve sınırlılıkları göz önünde bulundurulmuştur. Anket bölümünde ise elde edilen verilerin analizi gerçekleştirilmiştir.

Yüksek lisans tez sürecinde bana desteklerini ve hoşgörüsünü esirgemeyen, yol gösterici olan, deneyimlerini ve engin bilgilerini paylaşan, tez danışmanım, değerli Hocam Doç. Dr. Nüket AFAT'a bana ayırdığı vakit ve tüm emekleri için teşekkür ederim.

Formları hassasiyetle dolduran tüm velilere minnettarım. Bu süreçte bana destek olan iş arkadaşlarıma, meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Tez sürecim boyunca beni destekleyen ve yalnız bırakmayan, her yorgunluğumda yanımda olan ve beni yüreklendiren kıymetli arkadaşım Elveda Bayraktar'a çok teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca yanımda olan, her türlü desteklerini hissettiren, aldığım kararlarda beni cesaretlendiren çok kıymetli anne ve babama teşekkürlerimi borç bilirim.

Gösterdikleri sabır, hoşgörü, her türlü teknik destek, bana ayırdıkları güzel zamanları için eşim Ali, evlatlarım Saliha, İbrahim ve Halime'ye sonsuz teşekkür ederim.

Dilşen ERSAL

İstanbul -2025

ÖZET

EBEVEYNLERİN ANNE BABA TUTUMLARI VE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Dilşen ERSAL

Yüksek Lisans Tezi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nüket AFAT

Mayıs, 2025

Ebeveynlerin anne baba tutumları çocukların gelişim sürecinde önemli bir yere sahiptir. Bu tezin amacı ebeveynlerin anne baba tutumlarının çeşitliliğini tespit etmek, ebeveynlerin anne baba tutumları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çocukların sağlıklı cinsel gelişiminde anne baba tutumlarının önemini belirlemek, ebeveynlerin anne baba tutumları ve cinsel eğitim tutumları arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu ve farklı demografik özelliklere sahip ebeveynlerin tutum farklılıklarını anlamak amaçlanmıştır. Tez konusu seçilirken anne baba tutumlarının çocuğun gelişimine etkisini bütüncül olarak değerlendirilmesi hususunda yapılan kısmi çalışmalara ve bulgular ışığında ebeveynlik ve çocuk gelişimi konularında hazırlanacak eğitim programlarına, destek hizmetlerine katkı sağlaması hedeflenmiştir. Çalışma, ebeveynlerin anne baba tutumlarının ve cinsel eğitim tutumlarının incelendiği ilişkiyel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiş ve çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılında çocuğu ilkokul öğrencisi 317 ebeveynin katılım ile yapılmıştır. Veriler Anne-Baba Çocuk Yetişkin Tutumları Ölçeği B Formu (ABTÖ-B), Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ), Demografik Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Ebeveynlerin anne baba tutumlarının demokratik tutuma yatkın olduğu, esnek ve açık fikirli bir yaklaşım sergiledikleri, anne baba kararlarının katı bir şekilde uygulandığı baskıcı ve otoriter tutumun ise en düşük orana sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının ölçeklendirilmesinden ise cinsel eğitimin gerekliliğine inananların çoğunlukta olduğu, anne babaların bu hususta olumlu tutum sergiledikleri gözlenmiştir. Ulaşılan sonuçlar cinsel eğitimde ebeveynlerin kaçınma tutumu gösterdiklerini de ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anne Baba Tutumları, Cinsel Eğitim, Cinsel Eğitimde Anne Baba Tutumları



ABSTRACT

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' ATTITUDES TOWARDS SEXUALITY EDUCATION AND PARENTAL ATTITUDES

Dilşen ERSAL

Master's Thesis, Family Counselling and Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nüket AFAT

May, 2025

Parental attitudes play an important place in the development process of children. The aim of this study is to examine the types of parental attitudes and to investigate the relationship between parental attitudes and parental approaches toward sexual education. Within this study, the importance of parental attitudes on the sexual development of children was tried to examine, the relationship between parental attitudes and sexual education approaches was tried to investigate as well as the effect of different demographic characteristics among parents on these subjects.

With this research topic, it was aimed to contribute to the studies about parental attitudes on child development and sexual education and it was assumed that within the light of the findings of this study psychosocial projects can be prepared about these topics. This study was conducted by a relational survey model and convenience sampling method was used. 317 parents of primary school children were included in this study during the 2023–2024 academic year. The data was collected via the Parenting Attitude Scale – Form B (PAS-B), the Attitude Scale Toward Sexual Education (ASSE), and a Demographic Information Form.

The findings of this study indicated that democratic and flexible and open-minded parental attitudes had higher scores among parental attitudes while the oppressive and authoritarian attitude had the lowest rate. In the scaling of parents' attitudes towards sexual education, it was achieved that the parents who believe in the importance of a proper sexual education provided by parents are the majority. The results also revealed that the parents show some avoidance in the face of sexual education with their children.

Keywords: Parenting Attitudes, Sexual Education, Parental Attitudes Toward Sexual Education, Child Development.



İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE	6

2.1. Ebeveynlik Kavramı.....	6
2.2. Anne Baba Tutumları	6
2.2.1. Demokratik Anne Baba Tutumu	7
2.2.2. Otoriter Anne Baba Tutumu	9
2.2.3. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu.....	10
2.2.4. İzin Verici Anne Baba Tutumu	11
2.2.5. İlgisiz Ebeveyn Tutumu	12
2.3. Cinsel Eğitim.....	13
2.3.1. Cinsellikle İlgili Kavramlar.....	13
2.3.2. Cinsel Eğitim.....	14
2.3.3. Cinsel Eğitimin Amaçları ve Yararları	16
2.3.4. Türkiye’de ve Dünyada Cinsel Eğitim.....	17
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	23
YÖNTEM.....	23
3.1. Araştırmanın Modeli	23
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	23
3.3. Veri Toplama Araçları	24
3.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	24
3.3.2. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ).....	24
3.3.3. Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-B Formu (ABTÖ-B)	25
3.4. Veri Toplama Süreci	25
3.5. Verilerin Analizi	25
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	28
ARAŞTIRMA BULGULARI	28

4.1. Fark Analizine İlişkin Bulgular	28
4.2. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	34
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	37
TARTIŞMA, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	37
5.1 Fark Analizine İlişkin Tartışma ve Değerlendirme	37
5.1.1. Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Tutum Farklılıkları.....	37
5.1.2. Psikiyatrik Tanı/Tedavi Geçmiş Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları.....	39
5.1.3. İlkokul Çağındaki Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları	39
5.1.4. Yaş Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları	40
5.1.5. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları.....	41
5.2. Korelasyon Analizine İlişkin Tartışma ve Değerlendirmeler	42
5.3. Öneriler	45
KAYNAKÇA.....	47
EKLER.....	53
ÖZGEÇMİŞ	58

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Ebeveynlerin Demografik Bilgileri.....	24
Tablo 3.2: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Normallik Dağılımı Tablosu.....	27
Tablo 4.1: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Normallik Dağılımı Tablosu.....	27
Tablo 4.2: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	28
Tablo 4.3: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Psikiyatrik Tanı/Tedavi Geçmiş Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	29
Tablo 4.4: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının İlkokul Çağındaki Çocuk Sayısı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	30
Tablo 4.5: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	31
Tablo 4.6: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	33
Tablo 4.7: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları.....	35

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS	: (Statistic Packets For Social Sciencens) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
ev	: Çeviren
Ed	: Editör
vd	: Ve Diğerleri



BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Çocukların gelişiminde en önemli etkenlerden biri, ebeveynlerin aile içinde benimsedikleri değerler ve tutumlardır. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlar, çocukların kişilik gelişimini, davranışlarını ve sosyal ilişkilerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle cinsel eğitim konusunda ebeveynlerin tutumları, çocukların cinsel sağlık ve kimlikleri üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Ancak, anne ve babaların cinsellik konusundaki tutumları çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu faktörler arasında kültürel inançlar, dini değerler, eğitim düzeyi, yaş ve kişisel deneyimler gibi etmenler bulunmaktadır. Bu bağlamda, anne ve babaların çocuklarına yönelik tutumları, toplumun genel dinamikleri ve kültürel değerleri ile birlikte ele alınmalıdır.

Bu çalışmada ebeveynlerin çocuklarına yönelik anne baba tutumları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın temel odak noktası, ebeveynlerin anne baba tutumlarının çeşitliliğini belirlemek ve bu tutumlar ile ebeveynlerin cinsel eğitim konusundaki tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

1.1. Problem

Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme sürecinde çocuklarına karşı sergiledikleri davranış kalıplarına "anne-baba tutumları" adı verilir (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016: 21). Bu tutumlar genellikle baskıcı/otoriter, aşırı koruyucu/müdahaleci, izin verici, tutarsız, reddedici ve demokratik olmak üzere çeşitli kategorilere ayrılır.

Baskıcı/otoriter ebeveyn tutumunda, çocuktan mutlak, şartsız ve sorgulamaksızın kurallara itaat etmesi beklenir. Reddedici ebeveyn tutumunda, çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçları göz ardı edilir. Aşırı koruyucu ebeveyn tutumunda gereğinden fazla gösterilen kontrol ve özen çocuğun özgüven gelişimini sınırlandırır. İzin verici ebeveyn tutumunda çocuk rehberlikten yoksun bir şekilde kendi başına bırakılır. Tutarsız ebeveyn tutumunda ise çocuk net bir kural veya davranış örüntüsüyle karşılaşmaz; kurallar ve davranışlar sürekli değişir, haliyle bu durum çocuğun kafasının karışmasına neden olur (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016: 22).

Cinsel gelişim, uzun bir süre çocuklardaki fiziksel ve ruhsal gelişim alanlarından ayrı bir şekilde ele alınmıştır. Gelişimin bütüncül bir bakış açısı ile incelenmesi, cinsel gelişimin, bireyin genel gelişiminde kritik bir rol oynadığının farkına varılmasını sağlamıştır. Cinsel gelişim sadece cinsiyet rollerini benimsemeyi veya fiziksel değişiklikleri içermez. Çocuğun fiziki gelişimi sürecinde verilecek doğru cinsel eğitim, çocuğun cinsel gelişimine önemli katkı sağlar. Ebeveynlerin çocuklarına cinsel eğitim vermesi, ebeveynlik görevlerinden biridir. Çocuğun cinsel gelişimi sürecinde, ailesinin çocuğun sorularına ve yaşına uygun cevaplar vermesi çocuğun sağlıklı cinsel gelişimi için önemlidir (Fentahun vd., 2012). Bu süreçte çocuk, temel becerilerden biri olan beden sınırlarını belirleme konusunda da ailesinden destek almış olacaktır. (Schwikart, 2004).

Anne baba tutumlarının ebeveynle çocuk arasındaki iletişimi etkilediği (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016) ve cinsel eğitim sürecinde çocukla kurulan iletişimin ve etkileşimin oldukça önemli olduğu kabul edilmektedir (Zeren ve Gürsoy, 2018). Anne-baba tutumlarının çeşitliliği, çocuklarla olan iletişimde belirgin farklılıklara neden olmaktadır (Kaya ve ark., 2012; Yavuzer ve ark., 2013). Çocuğun dünya görüşü, kişilik özellikleri, ilişki tutumları ve sınırlarını çizme yeteneği gibi becerileri, büyük ölçüde ebeveyn tutumları tarafından şekillendirilmektedir (Yavuzer, 2003). Ayrıca, çocuğun cinsellikle tanışma şekli ve bilgisi, yetişkinlik dönemindeki cinsellik algısını da etkilemektedir. Bu nedenle cinsel eğitimdeki iletişim tarzı, çocuğun cinsellikle ilişkisini etkileyen önemli bir faktördür (Öksüz, 2020).

Cinsel eğitim, sadece anatomik bilgileri içermemektedir; aynı zamanda çocuğun sınırlarını belirleme becerisi ve beden bütünlüğü bilinci gibi önemli konuları da kapsamaktadır. Bu alanda ebeveynler tarafından farklı tutumlar benimsenmekte ve çocuğun cinsellikle olan ilişkisi de bu tutumlara göre şekillenmektedir (Uçar, 2015). Anne-baba tutumlarının cinsel eğitim stratejileri üzerinde etkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu tutumların cinsel eğitimle olan ilişkisinin incelenmesi bilimsel açıdan önem arz etmektedir.

Literatüre bakıldığında, kültürel ve demografik değişkenlere bağlı olarak farklılaşabilecek cinsel eğitime yönelik tutumların incelendiği çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, bu konunun araştırılması ve farklı değişkenlerle ilişkisinin anlaşılması, cinsel eğitim stratejilerinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik sergiledikleri tutumlar, çocukların

genel gelişimi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu tutumlar çocuklarının cinsel eğitimine olan yaklaşımlarını da etkilemektedir. Ancak, anne baba tutumlarının çocukların cinsel eğitimi üzerine olan etkileri hakkında yeterince kapsamlı araştırmaların olmadığı, farklı ebeveyn tutumlarının çocukların cinsel sağlık ve kimlik gelişimi üzerindeki etkilerinin tam olarak anlaşılmadığı görülmektedir.

Toplumsal normların farklılaşması, kültürel değişimler ve teknolojik ilerlemeler gibi durumlar aile dinamiklerini de etkilemektedir. Bu değişen koşullar altında ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği ve bu tutumların çocukların cinsel sağlık ve kimlik gelişimi üzerindeki etkilerinin neler olduğu net bir şekilde anlaşılmamaktadır. Ayrıca, farklı kültürlerde ve sosyoekonomik gruplarda ebeveyn tutumlarının çeşitliliği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu bağlamda, ebeveynlerin anne baba tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi ve bu tutumların çocukların cinsel sağlığı ve kimlik gelişiminde oluşturduğu farkın anlaşılması önemlidir. Bu çalışmada, farklı ebeveyn tutumlarının ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarında nasıl farklılık oluşturduğunu anlamak ve bu konuda bilgiye dayalı politika önerileri sunmak hedeflenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, ebeveynlerin anne baba tutumları ile çocukların cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Özellikle, farklı ebeveyn tutumlarının ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarında nasıl farklılık oluşturduğunu anlamak ve bu konuda bilgiye dayalı politika önerileri sunmaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

1. Ebeveynlerin ebeveyn tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının demografik bilgilerine (cinsiyet, ilkökul çağındaki çocuk sayısı, ilkökul çağındaki çocuğun psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi, yaş, eğitim düzeyi) göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ebeveynlerin ebeveyn tutumları ile cinsel eğitime yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ebeveynlerin anne baba tutumları ile cinsel eğitim tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak açısından önem taşımaktadır:

Ebeveynlerin tutumları, çocukların cinsel sağlık ve kimlik gelişimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının anlaşılması, çocukların sağlıklı bir cinsel gelişim süreci geçirmesini sağlamak adına önemlidir. Anne baba tutumları, ebeveynlerle çocuklar arasındaki iletişim ve etkileşimi belirler. Cinsel eğitimde de iletişim ve etkileşim önemli bir faktördür. Bu nedenle ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının çocuklarla iletişim ve etkileşim biçimlerinde oluşturduğu farkı anlamak önemlidir. Ebeveynlerin anne baba tutumlarının, cinsel eğitime yönelik tutumlarını etkilediği bilinmektedir. Bu araştırma, etkili cinsel eğitim stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Dolayısı ile ebeveynlerin tutumlarına göre belirlenen eğitim stratejileri, çocukların cinsel eğitim sürecinde daha faydalı olabilir. Literatüre bakıldığında, kültürel ve demografik değişkenlere bağlı olarak farklılaşabilecek cinsel eğitime yönelik tutumların incelendiği çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, bu konunun araştırılması ve farklı değişkenlerle ilişkisinin anlaşılması, cinsel eğitim stratejilerinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırma, demografik değişkenlerin ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarında nasıl farklılık oluşturduğuna odaklanmaktadır. Bu da cinsel eğitim stratejilerinin çeşitliliği ve etkililiği açısından önemlidir. Bu araştırma cinsel eğitim konusunda yapılan diğer araştırmalardan farklı olarak, anne baba tutumlarının cinsel eğitimle olan ilişkisine odaklanmış ve ilkökul düzeyinde eğitime devam eden öğrencilerin ebeveynleri ile çalışılmıştır.

Yukarıda zikredilen tüm nedenlerden dolayı bu araştırmanın çocukların sağlıklı cinsel gelişimine katkı sağlayabilecek bilgi ve stratejilerin geliştirilmesine önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları:

- Araştırma 2023-2024 eğitim-öğretim yılında çocuğu ilkökul öğrencisi olan 317 ebeveyni kapsamaktadır.

1.5. Varsayımlar

Katılımcılar verilen ölçekleri samimi ve doğru şekilde cevaplamıştır.

1.6. Tanımlar

Anne-Baba Tutumu: Anne-baba tutumları, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme sürecinde sergiledikleri davranışların ve iletişim biçimlerinin bütünüdür. Bu tutumlar

sadece sözlü iletişimi değil aynı zamanda jestler, mimikler, bakım davranışları ve rol model olma gibi çeşitli davranış şekillerini de içerir (Yavuzer vd., 2013).

Cinsel Eğitim: Günümüzde psiko-eğitim araştırmaları, cinsel gelişim ve cinsel eğitime büyük önem vermektedir. Bu alan, çocukların gelişimi, cinsiyet kimliği oluşturma süreçleri ve cinsel ilişkilerdeki tutumları gibi konuları kapsamaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalar, çocukların sağlıklı bir cinsel gelişim ve kimlik oluşturma süreci geçirmelerine yardımcı olabilecek eğitim modellerini ve yaklaşımlarını incelemektedir (Kakavoulis, 2001).



İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde kavramsal ve kuramsal çerçeveye yer verilmiş, konu ile ilgili kavramların açıklaması yapılmıştır.

2.1. Ebeveynlik Kavramı

Ebeveynlik kavramı, çocukların doğumdan yetişkinliğe kadar, hayatlarında onları yönlendiren ve destekleyen bir dizi sorumluluk ve davranışı içerir. Bu sorumluluklar ve davranış biçimleri, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı, onların sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve gelişmelerini amaçlar. Ebeveynlik, çocukların değerlerini, becerilerini ve davranışlarını şekillendirmek için rehberlik yapmayı, çocukların ihtiyaçlarına duyarlı olmayı, onları anlamayı ve desteklemeyi gerektirir. Bu süreçte ebeveynler bir taraftan çocuklarının özgünlüklerini kabul ederken bir yandan da onları yönlendirir, sınırlarını belirler. Ebeveynlik çocukların kendilerini ifade etmelerini teşvik etmeyi aynı zamanda onlara sağlam bir temel ve rehberlik sunmayı da gerektirir. Bu şekilde ebeveynlik çocukların sağlıklı, dengeli ve mutlu bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur (Bornstein, 2002).

2.2. Anne Baba Tutumları

Çocuk yetiştirmeyle ilgili yapılan araştırmaların önemli bir kısmı, ebeveynlerin farklı özelliklerini ve bu özelliklerin çocukların gelişimine olan etkilerini belirleme üzerine yoğunlaşmıştır. Ebeveynlerin sahip olduğu özellikler, çocukların kişilik gelişimi, duygusal dengeleri, sosyal ilişkileri ve psikolojik sağlıkları üzerinde belirleyici bir rol oynar (Maccoby ve Martin, 1983). Bu nedenle, ebeveynlik türlerini belirlemek için yapılan araştırmalar genellikle anne/baba-çocuk arasındaki duygusal ilişki, anne-babaların düşünce sistemi ve anne-babaların disiplin ve rehberlik stratejilerini ele almaktadır.

Ebeveynlerin tutumları ve yaklaşımları, çocukların davranışlarının ve kişilik gelişimlerinin şekillenmesinde kritik bir rol oynar. Ebeveynlerin sergilediği tutum ve davranışlar, çocukların düşünce yapısını, duygu dünyasını ve hareketlerini doğrudan etkiler (Darling ve Steinberg, 1993). Örneğin, bir ebeveynin otoriter bir tutumu varsa genellikle çocuğa karşı daha katı ve otoriter bir tutum benimsemesiyle sonuçlanabilir.

Benzer şekilde, bir ebeveynin demokratik bir tutumu varsa çocuğa karşı daha açık iletişim, empati ve iş birliği odaklı bir yaklaşımı beraberinde getirir. Bu nedenle ebeveynlik tiplerini anlamak ve çocuklarla sağlıklı ilişkiler kurabilmek için ebeveynlerin tutumları üzerine yapılan araştırmalar oldukça değerlidir.

Adler'e göre çocukların sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi ve hayatları boyunca başarılı olabilmeleri için ebeveynlerin onlara karşı sevgi ve desteklerini göstermeleri önemlidir. Ebeveynlerin çocuklarına inisiyatif almayı ve özgüvenlerini geliştirmelerini teşvik etmeleri, onların cesaretli ve girişimci olmalarına yardımcı olur (Öztürk, 1990). Bu anlamda iletişim, çocukların yaşamlarında ve diğer insanlarla olan ilişkilerinde temel bir rol oynar.

Baumrind ve diğer araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalar, ebeveyn tutumları üzerine yapılan sonraki araştırmalara temel olmuş ve bu alanda ilerlemenin yolunu açmış, ebeveynlerin tutumlarının çocukların gelişimine ve davranışlarına olan etkisini anlamak için önemli bir çerçeve sağlamıştır (Baumrind, Larzelere ve Owens, 2010).

2.2.1. Demokratik Anne Baba Tutumu

Demokratik anne baba tutumunda ebeveynler, çocuğu akla uygun bir şekilde yönlendirirler, çocuğa sözlü destek sağlarlar ve kendi davranışlarının nedenlerini çocukları ile paylaşmaya isteklidirler. Çocuk, yeterince ve emin bir şekilde kontrol altında tutulurken, baskı oluşturulmaz. Ebeveynler, kendi düşünceleriyle hareket eden yetişkinler olarak çocuğun bireysel ilgilerini göz önünde bulundurur ve onları desteklerken gelecek eylemlere yönelik standartlar belirlerler (Baumrind, 1966). Demokratik anne baba tutumunda, anne-baba genellikle çocuktan daha güçlü, bilgi olarak yeterli ve yeteneklidirler. Çocukların sorumluluk duygusunu geliştirmek için çocukların bazı eylemleri belirli sınırlar dâhilinde gerçekleştirmesine fırsat tanınır.

Demokratik anne baba tutumunda, anne-baba birbirleriyle uyumlu, dengeli ve güven aşılayan davranışlar sergiler. Çocukların mesuliyet alma duygusunu geliştirmek amacıyla belirli hareketlerin belli kurallar çerçevesinde yapılmasına onay verirler (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Denetim ve tutarlılık, demokratik anne baba tutumunda bir arada uygulanır. Çocuğunu destek ve güven odaklı bir şekilde yönlendiren demokratik tutumlu ebeveyn, çocuğun fikirlerini ifade etmesine olanak tanır, kendi tutumlarının gerekli açıklamalarını da çocukla paylaşır. Bu yaklaşımda ebeveynler, kendi fikirlerini savunurken evlatlarının bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını da

dikkate alır ona sıcak ve ilgili bir şekilde davranır (Baumrind, 1966). Belirlenmiş olan kurallara uymayan kısımlarda çocuğa duygusal veya fiziksel istismar dışında çeşitli yöntemler uygulanır ve net sınırlar içinde seçenekler sunulur. Karşılıklı anlayış ve sevgi temelinde ilişkiler yürütülür. Anne-babalar çocuğu uygun sınırlar içinde serbest bırakırken, onu engellemezler. Çocuğun kendine olan özgüven duygusu zedelenmeden çocuğa sorumluluk duygusunun kazandırılması demokratik tutumun temel amaçlarından (Humphreys, 2002). Çocuklar, uygunsuz davranışlar sergilediğinde ceza verilir ve bu cezanın gerekçesi açıkça anlatılır. Kuralların dengeli olması ve değişkenlerden bağımsız bir şekilde uygulanması önemlidir.

Demokratik tutumda, ebeveynler her şeyi onaylayarak çocuğa sınırsız bir özgürlük sunmazlar. Ancak aile içinde çocuğun kendini ifade etmesi, kabul görmesi ve onaylanması gibi temel gereksinimlerin karşılanması, çocuğun sağlıklı gelişimi için önemlidir (Gander ve Gardiner, 2004). Baumrind, demokratik tutumu şekillendiren belirli unsurlardan bahsetmiştir. Bu unsurlar arasında, ebeveynlerin çocuktan olgun davranışlar ve belirli kurallara uyum beklentisi, çocuğun özgürlük ve bireysellik davranışlarını destekleme, çocukla net-saydam bir iletişim kurma, ebeveynlerin açıklamaları yaparken çocuğun düşüncelerini dinleme ve hem anne-babanın hem çocuğun çeşitli haklara sahip olması gibi unsurlar bulunmaktadır (Baumrind, 1966). Bu temel bileşenler, sağlıklı bir hoşgörü çerçevesinde çocuğun toplumsal bir kişi, kendine güvenen ve yaratıcı bir birey olmasına olanak tanır.

Demokratik anne-baba tutumuyla yetişen çocuklar, genellikle kendi kendine karar alabilen, özgüvenli, sorumluluk alabilen ve girişimci ruhlu bireylerdir. Ayrıca, demokratik tutumla yetişen çocukların yaratıcı, benlik algısı iyi, başarılı, öz yönetimi olan ve vicdan sahibi bir ergenlik dönemi yaşadıkları, kendilerini ifade edebildikleri ve sosyal ilişkilerde başarılı bireyler oldukları bilinmektedir (Baumrind, 1966; Yavuzer, 2000).

Demokratik tutumun çocuğun her türlü davranışını onaylamaması ve ailenin olumlu davranış sonrası takdir, onay ve destek alma ihtiyacını doğru bir şekilde karşılaması çocuğun gelişimine sağlıklı/pozitif katkıda bulunur. Aile içindeki iletişimin belirgin ve net olduğu, duyguların ve düşüncelerin açıkça ifade edildiği, problemlerin beraberce ve ikna yöntemleriyle çözüldüğü demokratik tutumun uygulandığı ailelerde, çocuklar genellikle özgüvenli, sosyal ve yaratıcı kişiler olarak yetişirler (Baumrind, 1966).

2.2.2. Otoriter Anne Baba Tutumu

Otoriter tutumda ebeveynler, çocuğun kişilik özelliklerini ve isteklerini göz ardı ederler ve kendi isteklerini çocuğun isteklerinin önüne koyarlar. Bu tutumda ebeveynler, çocuktan itaat etmesini ve kendi isteklerine göre davranmasını beklerler; aksi davranış sergileyen çocuğu hep cezalandırırlar (Yıldız, 2004). Otoriter tutumun, çocuğun bir birey olma gelişimini engellediği ve genellikle erkek çocuklarda saldırganlığı körüklediği, benlik saygısını olumsuz etkilediği bilinmektedir (Eldeleklioglu, 2007).

Otoriter tutumda anne-babalar, çocuğu sabit standartlara göre kontrol eder ve değerlendirirler. İtaate büyük önem veren otoriter ebeveynler, kendi bildikleri ile evlatlarının davranışları arasında çatışma olduğunda doğrudan cezalandırıcı yöntemlere başvururlar. Bağımsızlığı desteklemeyen ebeveynler, düşüncelerini çocukları tarafından koşulsuz kabul edilmesi gerektiğini savunurlar (Baumrind, 1966).

Otoriter tutumda ebeveynlerin istekleri, çocuğun ihtiyaçlarına ve taleplerine karşılık verme oranıyla dengeli değildir. Çocuğun ihtiyacı olmasına rağmen anne-baba bu ihtiyaçları kısıtlayabilirler. Çocukların konuşmalarına dahi izin verilmez. Kurallar aile üyeleri arasında tartışmaya açık değildir. Otoriter ebeveynler, güçlü değerlere bağlıdırlar ve çocuklarının itaatsizliklerini bastırırlar. Çocuklar, ebeveynlerin isteklerine uygun davranış göstermedikleri zaman sıklıkla ağır cezalara maruz kalabilirler. Bu tutum, yüksek talepkârlık ve düşük duyarlılık ile ilişkilendirilmiştir (Maccoby ve Martin, 1983).

Otoriter ebeveyn tutumunda yasak ve emirler sıkı bir şekilde uygulanır. Çocuklar kendilerini baskı altında ve ebeveynlerinin isteklerine uymak zorunda hissederler. Sıkı disiplin ve baskı altında kalan çocuklar nazik, uslu, dürüst, sessiz ve dikkatli bir tavır sergileyebilirler ancak çekingen ve aktif olmayan bir kişilik geliştirirler (Dönmezer, 1999; Yavuzer, 2000). Otoriter tutumda ebeveynler, çocuklarının isteklerini dikkate almazlar ve bu nedenle sık sık çocuklarıyla çatışmaya girerler. Yasak ve emirleri katı bir şekilde uygulayan otoriter ebeveynlerin, çocuklarını sıkı bir disiplin altında tutma çabaları çocukların duygusal ve sosyal gelişimine olumsuz etki edebilir. Otoriter ebeveyn tutumu, ergenlik dönemindeki çocukların kendilerini değersiz hissetmelerine, özsaygılarını kaybetmelerine ve uygunsuz davranışta bulunan gruplara yönelmelerine neden olabilir (Yavuzer, 2000). Bu tutum, ergen bireyin kimlik bulma sürecinde

kararsız olma ve özsaygı eksikliğine yol açabilir. Otoriter ebeveynler genellikle sevgiyi, çocuklarının itaatkâr davranışlarına bağlı olarak verirler, bu da çocuğun kendi değerlerini sorgulamasına neden olabilir (Yavuzer, 2000).

Otoriter ebeveynler, çocuklarını kontrol etme ve davranışlarını şekillendirmeye çalışırlar. Aile içinde kuralların çok önemli olduğu ve bu kurallara uymadıklarında ebeveynlerin çocuklarına ağır cezalar verildikleri bilinmektedir. Çocuklara ev işleri gibi sorumluluklar verilir ve aile içindeki roller açık bir şekilde belirlenir. Ancak, çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine izin verilmez ve kurallar genellikle sorgulanamaz (Baumrind, 1966).

Otoriter anne baba tutumu, çocuğun iletişim ve etkileşim yeteneklerini de etkileyebilir. Otoriter anne-babalar çocuklarından net bir şekilde itaat bekler ve kendilerini otorite temsilcisi olarak görürler. Eğitim ceza odaklıdır ve çocukların her kurala uymaları beklenir. Bu durumda büyüyen çocuklar, genellikle sessiz, çekingen ve itaatkâr olabilir, özsaygılarını yitirebilir ve kişilik gelişimleri olumsuz etkilenebilir (Yavuzer, 2000). Baskıcı tutumla büyüyen çocuklar, kendi sosyal ilişkilerinde sorun yaşama eğilimindedirler ve kendilerini sıkça engellenmiş hissederler. Bu çocuklar, sıklıkla kendilerini suçlu hissederler ve duygusal olarak kırılgan olabilirler. Ayrıca, sık sık itaat etme ve baskı altında olma ihtiyacı hissettikleri için sosyal ilişkilerinde zorluklar yaşayabilirler (Haapasalo ve Pokela, 1999).

Otoriter anne baba tutumu sergileyen ebeveynler sık sık katı ve dogmatik düşüncelere sahiptirler ve iletişim kurmakta zorlanırlar. Çocukları tarafından reddedildiklerinde veya istekleri kabul edilmediğinde hemen cezaya başvururlar. Ayrıca, çocuklarına karar verme olanağı tanımadıkları gibi tüm kararları kendileri alma eğilimindedirler (Eldeklioğlu, 2016).

2.2.3. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumu

Aşırı koruyucu anne baba tutumu, anne-babaların çocuklarını aşırı bir şekilde korumasını ve kontrol etmesini içerir. Aşırı koruyucu anne baba tutumlarında ebeveynler, çocuklarına her alanda müdahale ederek onların özgüvenlerini ve yeteneklerini geliştirmelerine engel olurken bir yandan da çocuklarının kendi başlarına deneyim kazanma, yaşayarak öğrenme fırsatını ellerinden alırlar (Sezer ve Oğuz, 2010). Bu tutum çoğunlukla tek çocuklu ailelerde görülmektedir ve çocukların

başkalarına aşırı derecede bağımlı, genellikle güvensiz ve asi olmalarına neden olmaktadır (Baumrind, 1996).

Aşırı koruyucu anne baba tutumları ergenlik döneminde çocuğun psikolojik ve sosyal gelişimine olumsuz etki eder. Bu anne baba tutumunda ebeveynler, çocuklarının kendilerine bağımlı bir birey olmasını talep ederken bağımsız, aktif ve sosyal bir kişilik geliştirmesine engel olurlar (Sezer ve Oğuz, 2010). Ebeveyn evladının kendi güçlerini ve yeteneklerini keşfetmesine ve geliştirmesine izin vermez, bu da çocuğun kendini savunma yeteneğini engeller. Aşırı derecede başkalarına bağımlı, güvensiz ve isyankâr davranışlar sergileyen ve sık sık hayal kırıklığına maruz kalan çocuklar, genel olarak aşırı koruyucu tutumla büyüyen çocuklardır (Yıldız Bıçakçı, 2004). Aşırı koruyucu anne-baba tutumuyla büyüyen çocuklarda kararsız, doyumsuz gibi özellikler görülürken, sorumluluk duygusu ve duygusal kontrol becerisi eksiktir (Yavuzer, 2000). Bireyin fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı bir şekilde gelişmesi, özgüven kazanması ve toplum içinde kendine yer bulabilmesi için ebeveynlerin sergilediği tutumun önemi büyüktür. Ebeveynlik tutumlarının çocuğun gelişimi üzerine etkileri konulu araştırmalarda ortaya çıkan gerçek, çocuğun kişisel gelişimi ile ebeveynlik tutumu arasında güçlü bir ilişkinin bulunmasıdır. Bu ilişkiyi anlamak ve etkili ebeveynlik pratiğini teşvik etmek, çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek açısından önemlidir.

2.2.4. İzin Verici Anne Baba Tutumu

İzin verici anne baba tutumlarında ebeveynler genellikle çocuğun kendi isteklerini ve tercihlerini ön planda tutarlar ve onları sınırsız bir şekilde özgür bırakırlar. Çocuğun davranışlarına müdahale etme eğiliminde değildir ve çocuk üzerinde denetim kurmazlar. Bu durum, çocuğun aile içinde egemen bir rol oynamasına yol açar. Bu tutuma sahip olan anne babalarda otorite kurma isteği zayıf olabilir. Aşırı rahat ebeveynlik tarzıyla yetişen çocuklar genellikle sorumluluk duygusu geliştirmede zorlanır ve anti-sosyal kişilik özellikleri sergileyebilirler. Bu çocuklar, bencil, kibirli, şımarık ve benmerkezci olma eğilimindedirler. Sosyal hayata uyum sağlamakta zorluk çekebilirler, çünkü evde alıştıkları serbest ortam, gerçek dünyadaki sınırlamalardan çok farklıdır.

İzin verici anne baba tutumlarında, çocuğun kendisine veya başkalarına zarar verebileceği davranışlara müdahale edilmez. Çocuğa doğru ve yanlış hakkında bilgi

verilmez; onun yerine, tüm bilgilerin deneyim yoluyla öğrenilmesi beklenir. Örneğin, çocuk ateşe dokunmaya çalıştığında, ebeveynler onu ateşin sıcak olduğu konusunda uyarımazlar. Çocuk, elini yakarak ateşe dokunulmaması gerektiği bilgisini deneyim yoluyla öğrenir (Yavuzer, 2000). Bu ebeveynlik tarzında, katı kurallardan bahsedilmez. Ancak, nadiren çocuğun eylemleri çok aşırıya kaçtığında ebeveynler cezalandırmaya yönelebilirler. Bu tür cezalandırmalar ailenin temel prensiplerinden uzaklaşmasına neden olur. Ebeveynler, çocuğu sınırlayarak gözdağı vermeye çalışabilirler, ancak bu yaklaşım genellikle etkisizdir. Çocuğa verilen ceza açıklanmaz, bu da çocuğun hatasını anlamasını zorlaştırır.

2.2.5. İlgisiz Ebeveyn Tutumu

İlgisiz ebeveyn tutumunda anne baba, çocuklarına yeterli zaman ayırmaz ve onlarla etkileşim içinde bulunmazlar. Bu tutum çocuğun yeterli ilgi ve desteği alamamasına neden olur. Çocukların ihtiyaç ve isteklerine dikkat edilmemesi ve karar aşamasında göz ardı edilmesi aile içi ilişkileri zayıflatır (Yavuzer, 2005).

İlgisiz ebeveynlerin geri bildirimleri genellikle tutarsız ve rahattır. Çocuğun ihtiyaçlarına gösterilen ilgi düşüktür. Bu durum çocuğun gereken özveriye görmemesine, ailesine karşı güven duymamasına neden olur. Ayrıca çocuk bilgiyi deneme yanılma yolu ile kendi başına öğrenmek zorunda kalır. Ebeveynlerin tepkilerinin zamanında olmaması, çocuğun ani öfke patlamalarına maruz kalmasına ve ileride farklı alanlarda yanlış kararlar almasına sebep olabilir.

İlgisiz ebeveynlerin kendi istekleri ve ihtiyaçları ön plandadır. Çocuğun eğitimine katkıları zayıftır. Anne babalar çocuklarına yeterli ilgiyi göstermez, ortak aktivitelerde bulunmaz ve evladının eğitimine destek sağlamazlar. Bu tutumla büyüyen çocuklar genellikle suça meyilli davranışlar sergilerler. İlgisiz ebeveynlerin ev içinde çocuklarına yönelik belirli sınırlar koymadıkları ve çocuğun her isteğinin karşılandığı bilinmektedir. Bu ailelerde düzenli bir kural ve denetleme sistemi bulunmaz, çocuğun hatalı davranışlarına müdahale edilmez. Çocuklar sınırsız özgürlük ile yetiştirilir ve bu durum onların okul ve sosyal ortamlarda uyum sorunları yaşamalarına neden olabilir. Ayrıca, bu çocuklar otoriteye meydan okuyan ve kendi isteklerini dayatan bireyler olarak yetişirler. Bu tür ailelerin ilgisiz tutumu, çocukların kendi his ve taleplerini denetleme yeteneklerini engeller ve onları sosyal yaşamda uyumsuz hale getirebilir. Yetişkinlikte, bu çocuklar toplumun beklentilerine uymakta zorlanır ve övgü beklerler.

Bekledikleri övgüyü alamadıklarında huzursuz, mutsuz ve uyumsuz davranışlar sergileyebilirler (Baumrind, 1978).

2.3. Cinsel Eğitim

Cinsellik, insan yaşamının başlangıcından sonuna kadar var olan bir olgudur ve bireyin kişiliğinin önemli bir parçasını oluşturur. Cinsel eğitim ise bireyin kendi bedensel, duygusal ve cinsel gelişimini anlamasına, diğer insanların cinsel kimliğine ve davranışlarına saygı duymasına, olumlu bir kişilik geliştirmesine ve olumlu değerlere sahip olmasına yönelik bir eğitim sürecidir (Deniz ve Yıldız, 2018).

Toplumda cinsellikle ilgili konuların tabu olarak görülmesi, açıkça konuşulmaması ve dile getirilmemesi, cinsellikle ilgili yanlış bilgilerin dolaşmasına neden olabilir. Doğru cinsel eğitim verilebilmesi için bu tabuların kırılması ve cinsellikle ilgili kavramların açıkça tartışılması önemlidir. Dolayısıyla, toplumun cinsellik konusundaki yanlış anlayışlarını düzeltmek ve çocuklara doğru cinsel eğitim verebilmek için bu konuda daha fazla konuşmaya ve bilinçlenmeye ihtiyaç duyulmaktadır (Celiloğlu, 2022).

2.3.1. Cinsellikle İlgili Kavramlar

Cinsellik, bebeklikten itibaren insanın günlük yaşamının doğal bir parçasıdır ve yaşam boyunca her bir gelişim evresinde farklı şekillerde ortaya çıkar (Celiloğlu, 2022). Üremenin doğal koşuludur, sağlıklı bir yaşamın sürdürülebilmesi için gereklidir. Cinsellik, bireyin cinsiyetini tüm yönleriyle ifade eden ve psikolojik, biyolojik, kültürel, sosyal, ahlaki, eğitimsel ve dini boyutları olan karmaşık bir kavramdır. Bu boyutlar, zaman, mekân, kültür, toplum ve nesiller arasında değişiklik gösterebilir ve bireylerin değer yargılarından, davranışlarından, tutumlarından ve kişisel özelliklerinden etkilenir. Cinsellik, insan yaşamının önemli bir parçasıdır ve vücut imajı, sosyal ilişkiler, üreme organları ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi birçok özelliği içerir. Cinsellik, biyolojik kimlikten daha geniş bir anlam taşır ve cinsel kimlik, cinsel rol, cinsiyet gibi birçok konuyu kapsar. (Sönmez ve Özçelik, 2022).

Cinsel kimlik, bir bireyin kendi cinsiyetinin farkında olması ve bu cinsiyete uygun davranışlar sergilemesini ifade eder. Cinsiyet ise kişinin biyolojik kimliğini ifade eder ve genellikle "dişi" veya "erkek" olarak tanımlanır. Cinsel rol ise bir bireye, içinde yaşadığı toplum tarafından tanımlanan ve genellikle kadınlık ve erkeklik rolleri olarak adlandırılan davranış biçimlerini ifade eder. Bu roller, toplumun cinsiyetle

ilişkilendirdiği beklentileri ve normları yansıtır (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

2.3.2. Cinsel Eğitim

Cinsel eğitim, genellikle bilgilendirme, değerler, kişiler arası ilişkiler, tutum geliştirme ve mahremiyet gibi konuları içeren bir eğitimidir. Temel amacı, çocukların cinsel olarak sağlıklı bireyler olmalarına katkı sağlayacak tutum ve duyguların kazandırılmasıdır. Bu eğitim sürecinde bireyler vücut temizliği, vücut farklılıkları, doğru genital terminoloji gibi konuları öğrenirler. Cinsel eğitim, ABD Cinsel Bilgi ve Eğitim Konseyi tarafından sosyokültürel, psikolojik ve manevi boyutları olan, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğrenme alanlarını içeren, bireyin yaşamı boyunca süren bir eğitim olarak tanımlanmıştır (Deniz ve Altan, 2019).

Öztürk ve Gök'ün (2011) yaptığı çalışmaya göre cinsel eğitim, altı ana alanda bilgi ve tutum içermektedir. Bu alanlar şunlardır: cinsel eğitimin ilkeleri, cinsel gelişim aşamaları, cinsel kimlik, uygun cinsel eğitim yaklaşımları, çocukların cinselliğe yönelik soruları, çocuklarda mastürbasyon davranışı ve cinsel istismar.

0-6 yaş dönemi, çocukların gelişiminin en hızlı olduğu ve temel kişilik özelliklerinin olduğu bir evredir. Bu dönemde çocuklara verilen cinsel eğitimin, gelişimlerine büyük katkısı vardır. Erken yaşlarda başlayan cinsel eğitim, çocukların cinsel gelişimlerini destekler ve sağlıklı bir cinsel kimlik oluşturmalarına yardımcı olur. Cinsel gelişim, bireyin sevgi ve bağ kurma yeteneği, kendini ifade etme ve değerli hissetme, kabul görmeyi sağlama gibi temel insan ihtiyaçlarına bağlıdır. Bu süreç sadece anatomik ve fizyolojik boyutlarıyla değil aynı zamanda cinsel inançlar, tutumlar, bilgi ve değerlerle de ilişkilidir. Bu nedenle, çocukların cinsel eğitimi sadece bedensel değişimlerle sınırlandırılmamalı aynı zamanda duygusal ve sosyal gelişimlerini de kapsamalıdır (Aydoğdu ve Özsoy, 2017).

Ünlüer ve İnan'a (2021) göre, çocukların erken dönemde yaşlarına uygun ve nitelikli cinsel eğitim alması şu faydaları sağlar:

- Kendi cinsiyetiyle olumlu duygulara sahip olma,
- Fiziksel ve duygusal gelişimlerini anlama ve kabul etme,
- Beden algısının olumlu olması,
- Kendi farklılıklarını kabul etme,
- Cinsel davranışlarında bilinçli ve sorumlu kararlar alma,

- Cinsel konular hakkında rahatça konuşabilme,
- Doğru ve yanlış cinsel davranışları ayırt edebilme ve bilme,
- Cinsel taciz ve istismardan korunabilme.

Cinsel eğitim, bebek doğduğu anda başlar ve ilk temaslarla birlikte vücut bölümlerinin veya organlarının tanıtılması, kıyafetlerinin giydirilmesi gibi temel deneyimlerle şekillenir. Bu süreçte çocuk, cinsel eğitim yoluyla vücudunun özel bölgelerini ve beden mahremiyetini öğrenir. Bu bilgiler, çocuğun cinsel ihmal ve istismardan korunması açısından hayati öneme sahiptir. Erken dönemde cinsel eğitim alan çocuklar, konu hakkında merak ettikleri soruları sorabilirler. Ebeveynlerin bu sorulara sakinlikle, çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun cevaplar vermesi ve merak ettiği için çocuğa kendini suçlu hissettirmemesi önemlidir. Ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili bilgi sahibi olması, çocukların cinsel gelişiminin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlar ve onların meraklarını gidermelerine yardımcı olur (Celiloğlu, 2022).

Ebeveynler, çocukların cinsel konulardaki ilk eğiticileridir ve sağlıklı cinsel gelişimi desteklemek, riskli cinsel davranışları en aza indirmekle görevlidirler. Çocuklar, cinsellikle ilgili tutum ve değer yargılarını genellikle ebeveynlerinden alırlar. Ancak, erken dönemde verilen cinsel eğitimin, çocukların erken yaşta cinsel yaşama başlamasına neden olacağına dair yanlış algı mevcuttur. Bu yanlış algı, cinsel eğitimin sadece cinsel davranışların öğretilmesiyle sınırlı olduğunu düşünmekten kaynaklanmaktadır.

Cinsel eğitim, bebeklikten yetişkinliğe kadar yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve çocuklar için sağlıklı bir yetişkinliğe geçişte önemlidir. Öğretmenlerin çoğu cinsel eğitimin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini düşünürken, anne-babalar da bu eğitimin okul tarafından verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu durum çocuklar için kafa karıştırıcı olabilir ve cinsellik konusunun tartışılması gereken bir alan olmadığını düşünmelerine yol açabilir. Çocuklar için cinsel eğitim, aileler, öğretmenler ve çocuğun çevresindeki diğer kişiler tarafından koordineli bir şekilde sağlanmalıdır. Bu eğitim, evde ebeveynlerle başlamalı ve okul öncesi dönemde anaokullarında desteklenmelidir. Aileler, cinsel eğitim konusunda her zaman temel kaynak olmalıdır (Sönmez ve Özçelik, 2022).

Çocukların 3 yaş civarında kendi cinsiyet ve bedensel farklılıklarını anlamaya başladıkları bilinmektedir. Bu dönemde çocuklar cinsellikle ilgili sorular sormaya

başlayabilir. Bu merak çocuğun normal gelişiminin bir parçasıdır. Ebeveynlerden, çocuğun sorduğu soruları içeriğine bakılmaksızın yanıtlaması ve çocuğunun merakını bastırmaması beklenir. Aksi halde, çocuklar cinsellikle ilgili olumsuz duygular geliştirebilirler. Ebeveynlerin bu dönemi doğru bir şekilde değerlendirmesi ve sağlıklı cinsel eğitimi vermeye özen göstermesi önemlidir (Deniz ve Yıldız, 2018).

Ebeveynlerin, çocukların cinsellikle ilgili sorular sormasını ve cinsel içerikli oyunlar oynamasını problem olarak görmesi oldukça yaygındır. Ancak, her bir çocuk gelişim dönemi açısından farklıdır ve bu dönemlere göre sorulan sorular ve davranışlar farklılık gösterebilir. Bunun yanı sıra çocuğun yaşının önemli bir faktör olduğunu unutmamak gerekir. Özellikle okul öncesi dönemde çocuklar, "bebekler nasıl doğar?", "neden kızların penisi yok?", "erkeklerin neden penisi var?", "bebekler anne karnında nasıl büyür?", "anne ve baba neden aynı yatakta uyur?", "benim çocuğum olabilir mi?", "cinsiyet nasıl belirlenir?" gibi sorular sorarlar. Ebeveynlerin bu tür soruları ve davranışları problem olarak görmesi konusunda yaş önemli bir rol oynar. Ebeveynlerin çocuklarına sakın bir şekilde ve çocuğun yaşına uygun olarak cevap vermesi önemlidir. Çocuğun merakını bastırmak veya utanç duymasına neden olmak yerine, onların sağlıklı bir şekilde cinselliği anlamasına ve doğru bilgilere sahip olmasına yardımcı olmak önemlidir. Bu süreç, çocukların sağlıklı cinsel gelişimini desteklemenin bir parçasıdır (Güzelyurt, 2020).

2.3.3. Cinsel Eğitimin Amaçları ve Yararları

Cinsel eğitim, bireylerin yaşamlarındaki cinselliğin yerini ve önemini doğru bir şekilde anlamalarına ve sağlıklı duygusal ilişkiler kurmalarına yardımcı olur. Hayatın bir parçası olan cinsel eğitim, insanların cinsellikle ilgili doğru kararlar almasına katkıda bulunur. Temel amacı, çocuklar ve gençlerle cinsel ve biyolojik gelişimle ilgili bilgi paylaşarak, cinsellikle ilgili endişeleri azaltmaya yöneliktir. Gençler, cinsel eğitim sayesinde kendilerine ve insanlara saygılı, özgüvenli, cinsel baskıya ve zorlamalara dirençli, cinsel hayata olumlu bir bakış açısına sahip bireyler olarak yetişebilirler (Yılmaz, 2011).

Çalışandemir ve diğerleri (2008) ile Gündüz ve Yıldız (2016) çalışmalarında, cinsel eğitimin pek çok faydasını ortaya koymuştur. Bunlar şu şekildedir:

- Cinsel eğitim almış çocuklar, kendi bedenlerine ve başkalarının bedenlerine saygı duymayı öğrenirler. Bu sayede, ileride sağlıklı ilişkiler kurabilirler.

- Cinsel eğitimle çocuklar, kendi bedenlerini ve özelliklerini tanıyarak özgüvenli hale gelirler.
- Erken dönemde cinsel eğitim alan bireyler, bedenlerine karşı sorumluluklarının farkında olurlar.
- Cinsel eğitim almış bireyler, ilişki kurma konusunda daha başarılı olabilirler.
- Ergenlik döneminde uygun cinsel eğitim alan çocuklar, bedensel değişiklikleri daha kolay kabul ederler ve yetersizlik korkuları azalır.
- Doğru ve uygun cinsel eğitim almış bireyler, yanlış cinsellik bilgilerini kolayca reddedebilirler.
- Cinsel eğitim alan bireyler, çevreden gelen uygunsuz tekliflere ve baskılara karşı direnme becerisi kazanırlar.
- Cinsel eğitim almış bireyler, cinsellik hakkında rahatlıkla konuşabilirler.
- Uygun veya uygun olmayan cinsel davranışları ayırt etme becerisi kazanırlar.

Çocuklar, cinsel istismara karşı koyma konusunda bilgi sahibi olduklarında istismar olaylarını önleyebilirler.

2.3.4. Türkiye’de ve Dünyada Cinsel Eğitim

Türkiye’de cinsel eğitim genellikle tabu olarak görülmüş ve konuşulmaktan kaçınılan konular arasında yer almıştır. Bu nedenle, cinsel sağlıkla ilgili eğitim, araştırma ve hizmetler sınırlı kalmış ve yeterince incelenmemiştir. Türkiye’de cinsel sağlıkla ilgili konular ilk kez 1947 yılında Türkiye Aile Planlaması Derneği (TAPD) tarafından gündeme getirilmiş ve cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve tutumların araştırılmasının gerekliliği üzerine durulmuştur (Tekgül, Saltık ve Tuncer, 2014).

1990’lı yılların ortalarında, HIV/AIDS salgınıyla birlikte gençlerin üreme sağlığı konusunda bilgilendirilmesi amacıyla Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) öncülüğünde çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Bu dönemde gönüllü kuruluşlar, özel projeler ve yerel eğitimlerle gençlerin cinsel sağlık eğitimi alması hedeflenmiştir. *“Değişim Genç Kızlığa İlk Adım Projesi (1993-1999), Gençlerin Cinsel Sağlık Eğitiminin Desteklenmesi Projesi (1999-2003), Ergenlerin Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi Projesi (2001-2003), Ergenlik Dönemi Değişim Projesi (ERDEP) (1999-...) gibi eğitim projeleri”* bu dönemde gerçekleştirilen önemli çalışmalardan bazılarıdır (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

1994 yılında İstanbul'da Türkiye Aile Planlaması Derneği (TAPD) ile İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGB) iş birliğiyle "Gençlik, Cinsel Eğitim ve Üreme Sağlığı" konulu bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantı sonucunda alanda eğitimci ihtiyacının önemli olduğu belirlenmiştir. Bunun, 1997 yılında BM Nüfus Fonu desteğiyle eğitmen yetiştirilmesini amaçlayan bir proje başlatılmıştır. Bu proje kapsamında üç eğitim fakültesi seçilmiş ve bu fakültelerde öğrenim gören öğretmen adaylarına seçmeli cinsel sağlık bilgileri dersi verilmesi planlanmıştır. 1999-2000 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde toplamda 900 öğretmen adayına cinsel sağlık bilgileri dersi verilmiştir. Proje sonucunda 1285 öğretmen cinsel sağlık bilgileri dersi almıştır. Ancak günümüzde, okullarda "cinsel eğitim" adı altında özel bir ders bulunmamaktadır. İlkokullarda sadece bitki üremesi konusu müfredata dâhil edilmiştir. Lise düzeyinde ise menstrüasyon döngüsü gibi sınırlı konular ele alınmaktadır (Çalışandemir, Bencik ve Artan, 2008).

Ünlüler ve İnan (2021) çalışmasında, 2019 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından yenilenen Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı incelenmiş ve programdaki derslerin meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür dersleri olarak gruplandırıldığı belirtilmiştir. Ancak bu gruplarda cinsel gelişim ve eğitimle ilgili bir dersin bulunmadığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, okul öncesi öğretmenlerinin cinsel eğitimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı vurgulanmıştır. Türkiye'de cinsel eğitimle ilgili yayınların çıkarılmasının geç bir tarihte gerçekleştiği ve okul öncesi döneme uygun, cinsel eğitimle ilgili ve cinsel istismardan korunmaya yönelik bilgiler içeren ilk kitabın 2008 yılında yayımlandığı belirtilmiştir.

Dünya genelinde cinsel eğitim konusunda farklı yaklaşımların denendiği görülmektedir. Bunlar arasında sağlık personeli tarafından yapılan klinik yaklaşım, cinsel davranışları ertelemeyi hedefleyen cinsel perhiz yaklaşımı, cinsel risklere odaklanan toplumsal öğrenme yaklaşımı, bilişsel-davranışsal öğrenme modeli ve ergen gelişim teorisi gibi modeller bulunmaktadır. Bu farklı yaklaşımlar arasında ortak bir görüş, ergenlere cinsel eğitim verilmesi gerekliliği üzerinedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, cinsellikten kaçınılması gerektiğini savunan ve cinsel davranışa karşı çalışmalar yürüten "cinsel perhiz" yaklaşımının uygulanmasını teşvik eden anlayış bulunmaktadır. Bu yaklaşım, cinsel eğitimin gençleri erken ve yanlış cinsellikle yönlendireceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Dünya genelinde, cinsel eğitimin okullarda verilmesine ilişkin ilk adımlar 1930'larda İsveç'te atılmıştır. Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinin çoğunda, genellikle ergenlere yönelik cinsel eğitim dersleri mevcuttur. Ancak, gelişmekte olan ülkelerde bu tür bir eğitime pek sıcak bakılmamaktadır. Bazı ülkelerde cinsel eğitim ayrı bir ders olarak verilirken bazı ülkelerde de derslerin müfredatına entegre edilmektedir. 1970'lerde Finlandiya'da cinsel eğitim konusunda yapılan çalışmalar olumlu sonuçlar vermiştir. Cinsel eğitim için okul hemşireleri yetiştirilmiş, cinsel sağlık merkezleri kurulmuş ve cinsel eğitim yaygınlaştırılmıştır. Ancak, 1994'te yaşanan ekonomik krizle birlikte bu hizmetler sektöre uğramış ve Finlandiya yönetimi cinsel eğitimi sağlık eğitimi dersi kapsamına almıştır. 2005'te ise cinsel eğitim, her okulda zorunlu ve bağımsız bir ders olarak verilmeye başlanmıştır.

ABD ve İngiltere gibi ülkelerde, cinsel eğitim çabaları olumlu sonuçlar vermemiştir. Hedefler arasında adölesan gebeliklerin azaltılması yer almasına rağmen, bu hedeflere ulaşamamıştır. ABD'de ergenlerin önemli bir kısmı erken gebelik sorunuyla karşı karşıyadır ve bu durum, cinsel eğitimin başarısız olduğunu göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde genellikle cinsel eğitim yasal olarak zorunlu tutulmaktadır ve bu eğitim genellikle okul sağlığı hemşireleri, öğretmenler, doktorlar, sosyal hizmet uzmanları ve psikologlar tarafından verilmektedir. Ancak, Türkiye gibi ülkelerde özel projeler dışında resmi bir cinsel eğitim dersi veya uygulaması bulunmamaktadır. Bu durum, cinsel deneyim yaşının düşmesi, adölesan gebeliklerin artması, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yaygınlaşması gibi problemlerin çözümünde eksikliklerin olduğunu göstermektedir (Yücesan ve Alkaya, 2018).

Baysan (2020) tez çalışmasında 3-6 yaş arasında çocuğa sahip olan anne babaların çocuklarının cinsel gelişimi hakkındaki bilgi düzeylerini ve tutumlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Sonuçlara bakıldığında ebeveynlerin çocuklarının cinsellikle ilgili sorularını cevaplarken güçlük yaşadıklarını, babaların çocuklarının cinsellikle ilgili soruları karşısında daha fazla tedirgin olduklarını, konudan uzaklaşma eğilimi gösterdikleri veya sorunun hiç sorulmaması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Bu endişe ve kaçma eylemi temelde ebeveynlerin kendilerini çocuklarına ne cevap verecekleri hususunda yetersiz hissetmelerinden, çocuk cinsel gelişimine yeterli önemi göstermemelerinden ve eğitimin içeriği, hangi yaşta başlanması gerektiği ile ilgili yanlış bilgiye sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Yıldız (1990) çalışmasında Ankara'nın farklı ilçelerinde yaşayan, farklı sosyo-ekonomik düzeyleri

olan ortaokul çağında çocuklara sahip aileler temel alınarak yapmıştır. Çalışmanın amacı anne babaların cinsel eğitim konusundaki tutumları, davranış ve beklentilerini saptamaktır. 229 anne ve 229 babanın yaş ortalamaları orta yaş grubundandır. Çalışmaya göre anne babaların eğitim düzeyleri ve sosyo-ekonomik durumları farklı olsa da cinsellik eğitim konusundaki tutumları genellikle benzerdir. Anne babaların çoğunluğu çocukların cinsel eğitim alması konusunda hemfikirdir ancak bu eğitimi kendilerinin vermesi hususunda çekimserdir. Yine araştırmaya katılan ebeveynlerin yarıdan fazlası cinsel eğitimin hem okulda hem de evde verilmesini gerektiği görüşündedirler.

Yıldız, çalışmasının sonucunda cinsellik, cinsel eğitim konusunda anne baba tutumlarının, davranış ve beklentilerinin ebeveynlerin sosyoekonomik durum, aile yapısı, çocuk cinsiyeti, eğitim verenlerin statüsü, çocukların aldıkları eğitimin yaşı ve bilgi kaynaklarına göre değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Alpua (2006) çalışmasında adölesan çağı çocuklarının cinsellik, cinsel eğitim, üreme ilgili sorunları konusunda ailelerin tutum ve davranışlarını ele almıştır. Adölesan çağı çocukların cinsellik sorunlarını tanımlama, öğrenme sürecinde başvurduğu yöntemler, kaynakların sırasıyla neler olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada ayrıca adölesan çağı çocuklarının üreme ve cinsellik konusundaki eğitimleri için ailenin, okulun yeri ve önemi ortaya konulmuş bu sürecin doğru kaynaktan ve gerekli koşulların sağlanarak yönlendirilmesi erişkin döneme geçişi kolaylaştıracağı saptanmıştır.

Kakavoulis (2001)'in aile ve cinsel eğitime dair ebeveyn tutumlarını araştırdığı çalışmasında; ailelerin çocukların cinsel eğitim ve gelişimine yönelik tutum ve görüşlerini belirlemeyi, öğretmenlerin, lise ve üniversite öğrencilerinin aile kavramına olan düşüncelerini incelemeyi hedeflemiştir. Çocukların cinsel kimlik ve davranışlarının oluşmasında etkili olan teorilerden bahsetmiş ve tüm bu teorilerin çocukların cinsel kimlik ve davranışlarının oluşum ve gelişimi için önemli ve güçlü faktörler olduğunu belirtilmiştir. Çalışmada ailenin çocukların içinde geliştikleri, davranış ve cinsel kimliklerinin şekillendiği en etkin bağlam olduğu belirtilmiş, ailelerin cinsel eğitimin okul öncesinde başlaması gerektiğini düşünmelerine rağmen uygun cinsel eğitim sağlamak için yeterli şartlara ve tatmin edici düzeye sahip olmadıklarını ortaya koyulmuştur.

Kakavoulis çalışmasında yola çıkarak Yunanistan'da çocukların cinsel gelişimi ve eğitimlerinde temel meselelerde ailenin tutumunu ve ailenin yeterli bir cinsel eğitim sağlamadaki rolünü ne ölçüde yerine getirebildiğini araştırmıştır. Avrupa'da farklı araştırma yaklaşımları kullanılarak cinsellik eğitimi üzerine yapılan araştırmalardan ailelerin, ebeveynlerin cinsellik tutumları hakkında çok az şey bilmekte olduğu da ortaya çıkmıştır. Ebeveynler için cinsel gelişim ve eğitimle ilgili en ciddi sorunların neler olduğu, öğretmen ve ailelerin bu eğitim için hangi yetkinliklere sahip olması gerektiği, eğitimin uzun vadeli amacının ne olduğu gibi konulara cevap arayan araştırmanın sonucuna göre ebeveynler cinsel eğitimin gerekliliği konusunda farklı tutumlar sergilemekle birlikte cinsel ahlaka önem vermektedirler. Katılımcıların çocukların medya ortamlarında gördükleri cinsel sahnelerden etkilendiklerini ve bu durumun çocukların davranışlarına olumsuz yansıdığını düşündükleri de ortaya çıkan sonuçlardandır. Suzanne Jankoviç ve arkadaşlarının Hırvatistan'ın Rijeka kasabasında 23 ilköğretim okulunda 1673 katılımcı ebeveyn ile yaptığı çalışmada ilköğretim çağı çocukların cinsel eğitiminin okullarda hangi düzeyde hangi dönemde verilmesi konusunda anne baba tutum ve görüşleri incelenmiştir. Ankette ailelere cinsel eğitimle ilgili mesleki ve uygulama alanlarında eğitimin içeriğinin ne olacağı, nasıl belirleneceği, hangi seviyede hangi eğitimlerin verilmesi gerektiği konularında düşünceleri sorulmuş, tutumları değerlendirilmiştir. Ayrıca eğitimin ilk önce ailede mi yoksa okullarda mı verilmesi gerektiği de araştırmanın konularından birisi olarak belirlenmiştir. Bu çalışma ile sağlıklı yaşam tarzını desteklemekle ebeveynin rolünü göz önünde bulundurarak gelecekteki cinsel eğitim programlarını planlamak veya mevcut olanları yeniden düzenlemek amacıyla ebeveynlerin çocuklarının okullarındaki cinsel eğitimin içeriğine ve cinsel eğitim konularının güncelliğine yönelik desteklerine ilişkin görüşlerini almayı hedeflemiştir.

Ailelerin ergenlerin psikolojik, sosyal durumları ile ergenlik davranışları üzerinde birincil etkiye sahip olduğu, çocuklarının sorumlu cinsel davranış ve bağımsız karar verme becerisi geliştirmelerini ve uygulamalarını büyük oranda etkilediği ortaya çıkmıştır. Ancak ailelerin cinsel eğitim konusunda ergenler üzerinde önemli bir yere sahip olmakla birlikte bu eğitimin ne zaman olacağı konusunda çekimser kaldıkları gözlenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre ebeveynler cinsel eğitim alanında geniş çaplı bilgilendirmeye çocuklarını ihtiyacı olduğunun farkında oldukları ve destekledikleri ortaya çıkmıştır. Dünya çapında yapılan birçok çalışmalar cinsel eğitim konusunda

ebeveyn tutumlarının çoğunlukla ilkokulun son dönemlerinde verilmesi gerektiği konusunda hem fikirdir. Bu çalışma da dünyadaki benzer çalışma örneklerinde de ebeveynlerin de ebeveynlerin cinsel eğitim konularında çocuklarının eğitilmesini istedikleri ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada ebeveynlerin çocuklarının gelişiminde anne baba tutumlarının çeşitliliği ve bu çeşitliliğe neden olan demografik, psikolojik ve sosyal unsurların oluşturduğu farkın anlaşılmasına yönelik çalışılmıştır. Alana ait diğer araştırmalardan farklı olarak çocukların cinsel gelişiminde de ilişkisi olan anne baba tutumlarını tespit etmek, önemini ortaya koymak da hedeflenmiştir. Literatür araştırmalarında genellikle okul öncesi çocukların cinsel gelişimlerine dair araştırmalar bulunduğunu tespit edilmiştir. Bu çalışma ilkokul çağı çocuklarına sahip 317 ebeveynlerin katılımı ile gerçekleştirilmeye, çocuklarının cinsel gelişim ve değişimi ile karşılaşan ebeveynlerin bu durumla ilgili görüşlerinden çok tutumları hakkında bulgulara ulaşmaya çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde yer alacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, ebeveynlerin anne-baba tutumları ile cinsel eğitime yönelik tutumlarının incelendiği ilişkiisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkiisel tarama modeli, genel tarama modellerinden ve nicel araştırma yöntemlerinden biridir. Bu modelde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişip değişmediği ve varsa bu değişimin nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmıştır (Karasar, 2011).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın çalışma evrenini, İstanbul ili Başakşehir ilçesinde 2023-2024 eğitim-öğretim yılında çocuğu ilkokula devam eden ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Bu yöntemde araştırmacı, ulaşılması kolay olan katılımcıları uygun örneklem sayısına ulaşıncaya kadar çalışmaya dâhil eder. Kolayda örnekleme yöntemi, hızlı ve ekonomik bir yöntem olarak değerlendirilir (Ceylan vd., 2015). Örneklem ilkokula giden 317 öğrencinin ebeveynleri ile oluşturulmuştur

Tablo 3.1: Ebeveynlerin Demografik Bilgileri

Değişken	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	153	48.3
	Erkek	164	51.7
İlkokul çağındaki çocuk sayısı	Bir	238	75.1
	İki-Üç	79	24.9
İlkokul çağındaki çocuğun psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi	Evet	18	5.7
	Hayır	299	94.3
Yaş	≤35	98	30.9
	36-40	94	29.7
	≥41	125	39.4
Eğitim düzeyi	İlk./Orta./Lise	82	25.9
	Önl./Lisans	178	56.2
	Yükl./Doktora/+	57	18.0
Toplam		317	100.0

Tablo 3.1’de ebeveynlerin demografik bilgileri verilmiştir. Araştırmaya toplam da 317 ebeveyn katılmış olup, ebeveynlere ait bilgiler tablodaki gibidir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 153’ü kadın, 164’ü erkektir. Ebeveynlerden ilkokul çağında bir çocuğu olan 238, iki ve üç çocuğu olan 79 ebeveyn vardır. Araştırmaya katılan ebeveynlerden ilkokul çağındaki çocuğunun psikiyatrik tanısı olan veya tedavi geçmişi olan 18 ebeveyn vardır. 299 ebeveynin ilkokul çağındaki çocuğunun psikiyatrik tanısı veya tedavi geçmişi yoktur. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 98’i 35 yaşından küçük, 94’ü 36 ile 40 yaş aralığında, 125’i ise 41 yaş ve üzeri yaşa sahiptir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 82’si ilkokul, ortaokul veya lise mezunu, 178’i ön lisans ya da lisans mezunudur. Katılımcıların 57’si ise yüksek lisans, doktora ve üzeri eğitime sahiptir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında aşağıda yer alan veri toplama araçları kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Ebeveynlerin demografik bilgilerini ölçmek amacıyla cinsiyet, ilkokul çağındaki çocuk sayısı, ilkokul çağındaki çocuğun psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi, yaş, eğitim düzeyi sorularından yararlanılmıştır.

3.3.2. Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ)

Çalışmada Ceylan ve arkadaşları (2020) tarafından geliştirilen “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (CETÖ)” kullanılacaktır. Likert tipi olan ölçek toplamda 39 madde ve dört faktörden oluşmaktadır. Katılımcılar, ölçekteki maddeleri “tamamen katılıyorum (4)”, “kısmen katılıyorum (3)”, “katılmıyorum (2)” ve “hiç katılmıyorum (1)” şeklinde cevaplayabilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 39, en yüksek puan ise 156’dır. Ölçekten yüksek puan almak, ebeveynin cinsel eğitime yönelik olumlu bir tutumu olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar “kaçınma”, “gerekliliğine inanma”, “profesyonel destek” ve “ebeveynin rolü” olarak dört adettir. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach α katsayısı alt boyutların güvenilirliği için 0,77 ile 0,93 aralığında bulunmuştur. Maddelerin tamamını kapsayan ikinci uygulamada Cronbach α değeri 0,90 olarak bulunmuştur. Yine maddelerin tamamını kapsayan üçüncü uygulamada Cronbach α değeri 0,94 olarak bulunmuştur. Üçüncü uygulamada alt boyutlar için de Cronbach α değerleri hesaplanmış; “kaçınma” alt boyutu için 0,93, “gerekliliğine inanma” için 0,89, “profesyonel destek” için 0,85 ve “ebeveynin rolü” için 0,85 olarak hesaplanmıştır (Ceylan vd., 2020).

3.3.3. Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği-B Formu (ABTÖ-B)

Özyürek (2018) tarafından geliştirilen ölçek, ebeveynlerin çocuklarının öğrenim gördüğü kademeye göre üç ayrı formdan oluşmaktadır. Ölçeğin A formu okul öncesi çocukların ebeveynleri için, B formu ilkokul düzeyinde öğrenim gören çocukların ebeveynleri için ve C formu ortaokul düzeyinde öğrenim gören çocukların ebeveynleri için geliştirilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin B formu kullanılacaktır. B formu 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin “demokratik tutum”, “baskıcı ve otoriter tutum” ve “aşırı hoşgörülü tutum” olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki maddeler “1-hiç katılmıyorum”, “2-katılmıyorum”, “3-kısmen katılıyorum”, “4-katılıyorum” ve “5-tamamen katılıyorum” şeklinde cevaplanmaktadır. “Demokratik tutum” alt boyutu toplamda on maddedir, 3, 7, 10, 12, 16, 19, 24, 26, 27, 30. maddelerden oluşmaktadır. “Baskıcı ve otoriter tutum” alt boyutu 8 maddedir, 5, 11, 18, 20, 22, 25, 28, 29. maddelerden oluşmaktadır. “Aşırı hoşgörülü tutum” alt boyutu 12 maddedir, 1, 2, 4, 6, 8, 9, 13, 14, 15, 17, 21, 23. maddelerden oluşmaktadır. Alt boyutlardan alınan yüksek puan, ilgili tutumun baskın olduğu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları için Cronbach α değeri “demokratik tutum” alt boyutu için 0,74, “baskıcı ve otoriter tutum” için 0,80, “aşırı hoşgörülü tutum” için 0,72 olarak bulunmuş; test-tekrar test için sırasıyla 0,72, 0,80 ve 0,76 olarak bulunmuştur (Özyürek, 2018).

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci için gerekli etik kurul izinleri (EK 4) alındıktan sonra araştırmacı tarafından Google Form kullanılarak bir anket formu hazırlanmıştır. Bu form, "Kişisel Bilgi Formu", "Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği" sorularını içermektedir. Oluşturulan form, katılımcılara sosyal medya ve WhatsApp gibi platformlar aracılığıyla ulaştırılmıştır. Bununla birlikte ölçekler çıktı olarak hazırlanıp bazı katılımcıların formları elden doldurmaları sağlanmıştır. Veriler toplanırken bu durumun bir fark oluşturmayacağı varsayılmaktadır.

3.5. Verilerin Analizi

Anket verileri, SPSS for Windows 29 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Güvenirlilik, bir ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek için önemli bir ölçüttür ve

genellikle Cronbach alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilir. Cronbach alfa katsayısı literatürde farklı şekillerde yorumlanabilir ve sınıflandırılabilir. Yaygın kabul gören bir sınıflandırmaya göre, Cronbach alfa katsayısının 0.9'dan büyük olması mükemmel, 0.7-0.9 aralığında olması iyi, $0.6 \leq \alpha < 0.7$ aralığında olması kabul edilebilir, $0.5 \leq \alpha < 0.6$ aralığında olması zayıf, $\alpha < 0.5$ aralığında olması ise kabul edilemez olarak değerlendirilir.

Verilerin normal dağılıp dağılmadığını kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Sosyo-demografik veri formundaki değişkenlerin dağılımlarını belirlemek için Frekans Analizi kullanılmıştır. Ölçekler arasındaki farklılıkları incelemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Bağımsız Örnek t-Testi analizleri yapılmıştır. Ölçekler arası ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Tüm analizler için anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.2: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Normallik Dağılımı Tablosu

Ölçekler	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.	Çarpıklık		Basıklık	
						Değer	Sh_x	Değer	Sh_x
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	317	107.17	0.39	88.00	125.00	0.085	0.137	-0.380	0.273
Demokratik Tutum	317	41.96	0.27	22.00	50.00	-0.344	0.137	0.334	0.273
Baskıcı ve Otoriter Tutum	317	24.94	0.16	18.00	33.00	0.207	0.137	-0.302	0.273
Aşırı Hoşgörülü Tutum	317	36.95	0.18	24.00	46.00	-0.188	0.137	0.330	0.273
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	317	128.68	0.93	81.00	165.00	-0.230	0.137	-0.183	0.273
Profesyonel Destek	317	24.97	0.22	10.00	32.00	-0.706	0.137	1.086	0.273
Ebeveynin Rolü	317	25.15	0.23	10.00	32.00	-0.601	0.137	0.201	0.273
Gerekliliğine İnanma	317	38.62	0.34	12.00	48.00	-0.648	0.137	0.801	0.273
Kaçınma	317	39.92	0.43	22.00	55.00	-0.041	0.137	-0.463	0.273

Tablo 3.2 incelendiğinde araştırmada yer alan ölçeklere ait veri sayısı, ortalama, standart sapma, minimum değer, maksimum değer ve çarpıklık-basıklık değerleri gösterilmektedir. Çarpıklık değeri ($-1,00 < \text{değer} < +1,00$) ve basıklık değeri ($-1,00 < \text{değer} < +1,00$) arasında olduğunda normallik sağlanmaktadır (Karasar, 2011).

Araştırmada yer alan ölçek ve bu ölçeklere ait alt boyutların kabul edilen değerler arasında olduğu Tablo 3.2’de gösterilmektedir. Dolayısıyla araştırmada normallik koşulu sağlanmış olup, normal dağılım özelliği gösteren analizler kullanılmıştır.



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde, katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular alt amaçlara uygun şekilde sunulmuştur.

4.1. Fark Analizine İlişkin Bulgular

Bu kısımda verilen alt amaç doğrultusunda demografik bilgilerin grup sayısına göre t-testi ve ANOVA analizlerinden yararlanılarak bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.1: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Ölçekler	Madde Sayısı	N	\bar{x}	SS	Min.	Max.
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu		317	107.17	0.39	88.00	125.00
Demokratik Tutum		317	41.96	0.27	22.00	50.00
Baskıcı ve Otoriter Tutum		317	24.94	0.16	18.00	33.00
Aşırı Hoşgörülü Tutum		317	36.95	0.18	24.00	46.00
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum		317	128.68	0.93	81.00	165.00
Profesyonel Destek		317	24.97	0.22	10.00	32.00
Ebeveynin Rolü		317	25.15	0.23	10.00	32.00
Gerekliliğine İnanma		317	38.62	0.34	12.00	48.00
Kaçınma		317	39.92	0.43	22.00	55.00

Tablo 4.1 incelendiğinde araştırmada yer alan ölçeklere ait madde sayısı, veri sayısı, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri gösterilmektedir. Tablo 4.1’de görüldüğü üzere, anne-baba çocuk yetiştirme tutumu puan ortalaması (107.17 ± 0.39); demokratik tutum puan ortalaması (41.96 ± 0.27); baskıcı ve otoriter tutum puan ortalaması (24.94 ± 0.16); aşırı hoşgörülü tutum puan ortalaması (36.95 ± 0.18); cinsel eğitime yönelik tutum puan ortalaması (128.68 ± 0.93); profesyonel destek puan ortalaması (24.97 ± 0.22); ebeveynin rolü puan ortalaması (25.15 ± 0.23); gerekliliğine inanma puan ortalaması (38.62 ± 0.34); kaçınma puan ortalaması (39.92 ± 0.43) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh _x	t testi		
						t	sd	p
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	Kadın	153	107.93	7.79	0.63	1.831	292.594	0.068
	Erkek	164	106.46	6.31	0.49			
Demokratik Tutum	Kadın	153	42.16	5.38	0.43	0.712	287.891	0.477
	Erkek	164	41.77	4.22	0.32			
Baskıcı ve Otoriter Tutum	Kadın	153	25.37	3.19	0.25	2.530	298.426	0.012
	Erkek	164	24.53	2.69	0.21			
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Kadın	153	36.95	3.18	0.25	-0.025	315	0.980
	Erkek	164	36.96	3.44	0.26			
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Kadın	153	129.73	18.76	1.51	1.076	285.963	0.283
	Erkek	164	127.70	14.51	1.13			
Profesyonel Destek	Kadın	153	25.54	4.37	0.35	2.428	293.228	0.016
	Erkek	164	24.45	3.55	0.27			
Ebeveynin Rolü	Kadın	153	24.80	4.65	0.37	-1.453	286.376	0.147
	Erkek	164	25.48	3.61	0.28			
Gerekliliğine İnanma	Kadın	153	39.26	6.83	0.55	1.781	287.197	0.076
	Erkek	164	38.03	5.32	0.41			
Kaçınma	Kadın	153	40.13	7.59	0.61	0.462	315	0.644
	Erkek	164	39.73	7.75	0.60			

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$]. Baskıcı ve otoriter tutum puanları cinsiyete göre, “kadın” ($\bar{x}=25,37$) ve “erkek” ($\bar{x}=24,53$) puanları arasında anlamlı farklılık göstermektedir [$t(2,530) = 298,426$; $p = 0,012 < 0.05$]. Annelerin baskıcı ve otoriter tutum davranışının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere, anne-babaların cinsel eğitime yönelik tutum, ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$]. Profesyonel destek puanları cinsiyete göre, “kadın” ($\bar{x}=25,54$) ve “erkek” ($\bar{x}=24,45$) puanları arasında anlamlı farklılık göstermektedir [$t(2,428) = 293,228$; $p = 0,016 < 0.05$]. Annelerin cinsel eğitime yönelik olumlu bakma tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.3: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Psikiyatrik Tanı/Tedavi Geçmişi Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh _x	t testi																																																																																																														
						t	sd	p																																																																																																												
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	Evet	18	105.33	5.14	1.21	-1.525	21.212	0.142																																																																																																												
	Hayır	299	107.28	7.18	0.41				Demokratik Tutum	Evet	18	41.33	3.39	0.80	-0.570	315	0.569	Hayır	299	42.00	4.89	0.28	Baskıcı ve Otoriter Tutum	Evet	18	23.61	1.68	0.39	-3.256	24.126	0.003	Hayır	299	25.02	3.01	0.17	Aşırı Hoşgörülü Tutum	Evet	18	37.05	2.94	0.69	0.127	315	0.899	Hayır	299	36.95	3.34	0.19	Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Evet	18	130.33	17.18	4.04	0.431	315	0.667	Hayır	299	128.58	16.69	0.96	Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490	Hayır	299	24.93	4.00	0.23	Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır
Demokratik Tutum	Evet	18	41.33	3.39	0.80	-0.570	315	0.569																																																																																																												
	Hayır	299	42.00	4.89	0.28				Baskıcı ve Otoriter Tutum	Evet	18	23.61	1.68	0.39	-3.256	24.126	0.003	Hayır	299	25.02	3.01	0.17	Aşırı Hoşgörülü Tutum	Evet	18	37.05	2.94	0.69	0.127	315	0.899	Hayır	299	36.95	3.34	0.19	Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Evet	18	130.33	17.18	4.04	0.431	315	0.667	Hayır	299	128.58	16.69	0.96	Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490	Hayır	299	24.93	4.00	0.23	Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44										
Baskıcı ve Otoriter Tutum	Evet	18	23.61	1.68	0.39	-3.256	24.126	0.003																																																																																																												
	Hayır	299	25.02	3.01	0.17				Aşırı Hoşgörülü Tutum	Evet	18	37.05	2.94	0.69	0.127	315	0.899	Hayır	299	36.95	3.34	0.19	Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Evet	18	130.33	17.18	4.04	0.431	315	0.667	Hayır	299	128.58	16.69	0.96	Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490	Hayır	299	24.93	4.00	0.23	Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																								
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Evet	18	37.05	2.94	0.69	0.127	315	0.899																																																																																																												
	Hayır	299	36.95	3.34	0.19				Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Evet	18	130.33	17.18	4.04	0.431	315	0.667	Hayır	299	128.58	16.69	0.96	Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490	Hayır	299	24.93	4.00	0.23	Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																						
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Evet	18	130.33	17.18	4.04	0.431	315	0.667																																																																																																												
	Hayır	299	128.58	16.69	0.96				Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490	Hayır	299	24.93	4.00	0.23	Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																																				
Profesyonel Destek	Evet	18	25.61	3.97	0.93	0.691	315	0.490																																																																																																												
	Hayır	299	24.93	4.00	0.23				Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225	Hayır	299	25.22	4.13	0.23	Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																																																		
Ebeveynin Rolü	Evet	18	24.00	4.51	1.06	-1.217	315	0.225																																																																																																												
	Hayır	299	25.22	4.13	0.23				Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125	Hayır	299	38.49	6.06	0.35	Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																																																																
Gerekliliğine İnanma	Evet	18	40.77	6.75	1.59	1.540	315	0.125																																																																																																												
	Hayır	299	38.49	6.06	0.35				Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																																																																														
Kaçınma	Evet	18	39.94	7.12	1.67	0.011	315	0.991																																																																																																												
	Hayır	299	39.92	7.71	0.44																																																																																																															

Tablo 4.3'de görüldüğü üzere, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları ilkökul çağındaki çocuklarının herhangi bir psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi olup olmadığına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.3'de görüldüğü üzere, anne-babaların cinsel eğitime yönelik tutum, profesyonel destek ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma puanları ilkökul çağındaki çocuklarının herhangi bir psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi olup olmadığına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.4: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının İlkokul Çağındaki Çocuk Sayısı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Ölçekler	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh _x	t testi		
						t	sd	p
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	Bir	238	107.07	6.87	0.44	-0.439	315	0.661
	İki-Üç	79	107.48	7.75	0.87			
Demokratik Tutum	Bir	238	41.88	4.67	0.30	-0.511	315	0.609
	İki-Üç	79	42.20	5.25	0.59			
Baskıcı ve Otoriter Tutum	Bir	238	24.82	2.99	0.19	-1.202	315	0.230
	İki-Üç	79	25.29	2.90	0.32			
Aşırı Hoşgörülü Tutum	Bir	238	37.02	3.28	0.21	0.656	315	0.513
	İki-Üç	79	36.74	3.41	0.38			
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	Bir	238	128.61	16.37	1.06	-0.131	315	0.896
	İki-Üç	79	128.89	17.75	1.99			
Profesyonel Destek	Bir	238	24.96	3.96	0.25	-0.121	315	0.904
	İki-Üç	79	25.02	4.13	0.46			
Ebeveynin Rolü	Bir	238	25.29	4.00	0.25	1.045	315	0.297
	İki-Üç	79	24.73	4.58	0.51			
Gerekliliğine İnanma	Bir	238	38.70	5.84	0.37	0.389	315	0.698
	İki-Üç	79	38.39	6.93	0.77			
Kaçınma	Bir	238	39.65	7.63	0.49	-1.100	315	0.272
	İki-Üç	79	40.74	7.76	0.87			

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları ilkokul çağındaki çocuklarının sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.4'te görüldüğü üzere, anne-babaların cinsel eğitime yönelik tutum, profesyonel destek ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma puanları ilkokul çağındaki çocuklarının sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.5: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	N. \bar{x} . SS ve Shx Değerleri				ANOVA Sonuçları					
		N	\bar{x}	SS	Sh _x	V.K	KT	sd	KO	F	p
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	≤35	98	107.67	7.83	0.79	G. A	149.260	2	74.630	1.487	0.228
	36-40	94	107.78	6.20	0.63	G. İ	15756.848	314	50.181		
	≥41	125	106.32	7.08	0.63	Top.	15906.107	316			
	Top.	317	107.17	7.09	0.39						
Demokratik Tutum	≤35	98	41.51	5.55	0.56	G. A	59.618	2	29.809	1.287	0.277
	36-40	94	42.59	4.00	0.41	G. İ	7269.928	314	23.153		
	≥41	125	41.84	4.74	0.42	Top.	7329.546	316			
	Top.	317	41.96	4.81	0.27						
Baskıcı ve Otoriter Tutum	≤35	98	25.47	3.12	0.31	G. A	43.025	2	21.513	2.460	0.087
	36-40	94	24.81	2.98	0.30	G. İ	2745.953	314	8.745		
	≥41	125	24.61	2.79	0.25	Top.	2788.978	316			
	Top.	317	24.94	2.97	0.16						
Aşırı Hoşgörülü Tutum	≤35	98	36.98	3.02	0.30	G. A	33.249	2	16.624	1.516	0.221
	36-40	94	37.39	3.66	0.37	G. İ	3443.218	314	10.966		
	≥41	125	36.60	3.25	0.29	Top.	3476.467	316			
	Top.	317	36.95	3.31	0.18						
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	≤35	98	130.08	16.95	1.71	G. A	1174.223	2	587.112	2.119	0.122
	36-40	94	130.39	16.24	1.67	G. İ	86990.231	314	277.039		
	≥41	125	126.30	16.69	1.49	Top.	88164.454	316			
	Top.	317	128.68	16.70	0.93						
Profesyonel Destek	≤35	98	25.63	3.77	0.38	G. A	94.660	2	47.330	2.994	0.052
	36-40	94	25.13	3.67	0.37	G. İ	4964.186	314	15.810		
	≥41	125	24.34	4.33	0.38	Top.	5058.845	316			
	Top.	317	24.97	4.00	0.22						
Ebeveynin Rolü	≤35	98	25.40	4.15	0.41	G. A	42.892	2	21.446	1.242	0.290
	36-40	94	25.50	4.21	0.43	G. İ	5423.221	314	17.271		
	≥41	125	24.70	4.10	0.36	Top.	5466.114	316			
	Top.	317	25.15	4.15	0.23						
Gerekliliğine İnanma	≤35	98	38.59	6.37	0.64	G. A	101.964	2	50.982	1.364	0.257
	36-40	94	39.42	5.60	0.57	G. İ	11734.364	314	37.371		
	≥41	125	38.04	6.26	0.56	Top.	11836.328	316			
	Top.	317	38.62	6.12	0.34						
Kaçınma	≤35	98	40.44	7.73	0.78	G. A	106.569	2	53.285	0.905	0.405
	36-40	94	40.32	7.76	0.80	G. İ	18481.613	314	58.859		
	≥41	125	39.20	7.55	0.67	Top.	18588.183	316			
	Top.	317	39.92	7.66	0.43						

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.5'te görüldüğü üzere, anne-babaların cinsel eğitime yönelik tutum, profesyonel destek, ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.6: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	N. \bar{x} . SS ve Shx Değerleri				ANOVA Sonuçları					
		N	\bar{x}	SS	Sh _x	V.K	KT	sd	KO	F	p
Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu	İlk./Orta./Lise	82	106.97	7.75	0.85	G. A	55.487	2	27.744	0.550	0.578
	Önl./Lisans	178	106.98	6.88	0.51	G. İ	15850.620	314	50.480		
	Yükl./Doktora/+	57	108.07	6.77	0.89	Top.	15906.107	316			
	Top.	317	107.17	7.09	0.39						
Demokratik Tutum	İlk./Orta./Lise	82	41.67	5.59	0.61	G. A	82.970	2	41.485	1.798	0.167
	Önl./Lisans	178	41.74	4.23	0.31	G. İ	7246.575	314	23.078		
	Yükl./Doktora/+	57	43.05	5.22	0.69	Top.	7329.546	316			
	Top.	317	41.96	4.81	0.27						
Baskıcı ve Otoriter Tutum	İlk./Orta./Lise	82	25.45	3.27	0.36	G. A	29.904	2	14.952	1.702	0.184
	Önl./Lisans	178	24.80	2.91	0.21	G. İ	2759.074	314	8.787		
	Yükl./Doktora/+	57	24.63	2.65	0.35	Top.	2788.978	316			
	Top.	317	24.94	2.97	0.16						
Aşırı Hoşgörülü Tutum	İlk./Orta./Lise	82	36.75	3.48	0.38	G. A	4.565	2	2.282	2.499	0.084
	Önl./Lisans	178	37.03	3.26	0.24	G. İ	3471.902	314	11.057		
	Yükl./Doktora/+	57	37.01	3.29	0.43	Top.	3476.467	316			
	Top.	317	36.95	3.31	0.18						
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum	İlk./Orta./Lise	82	125.19	17.66	1.95	G. A	1381.299	2	690.650	2.119	0.122
	Önl./Lisans	178	129.68	15.17	1.13	G. İ	86783.155	314	276.379		
	Yükl./Doktora/+	57	130.57	19.25	2.55	Top.	88164.454	316			
	Top.	317	128.68	16.70	0.93						
Profesyonel Destek	İlk./Orta./Lise	82	24.25	4.59	0.50	G. A	63.634	2	31.817	2.000	0.137
	Önl./Lisans	178	25.32	3.47	0.26	G. İ	4995.211	314	15.908		
	Yükl./Doktora/+	57	24.94	4.53	0.60	Top.	5058.845	316			
	Top.	317	24.97	4.00	0.22						
Ebeveynin	İlk./Orta./Lise	82	24.28	4.52	0.50	G. A	85.578	2	42.789	2.497	0.084

Rolü	Önl./Lisans	178	25.48	3.73	0.27	G. İ	5380.535	314	17.135	
	Yükl./Doktora/+	57	25.38	4.72	0.62	Top.	5466.114	316		
	Top.	317	25.15	4.15	0.23					
Gerekliliğine İnanma	İlk./Orta./Lise	82	38.52	6.68	0.73	G. A	1.379	2	.690	
	Önl./Lisans	178	38.64	5.78	0.43	G. İ	11834.949	314	37.691	0.018 0.982
	Yükl./Doktora/+	57	38.71	6.39	0.84	Top.	11836.328	316		
	Top.	317	38.62	6.12	0.34					
Kaçınma	İlk./Orta./Lise	82	38.13	7.84	0.86	G. A	426.358	2	213.179	
	Önl./Lisans	178	40.23	7.42	0.55	G. İ	18161.825	314	57.840	3.686 0.026
	Yükl./Doktora/+	57	41.52	7.82	1.03	Top.	18588.183	316		
	Top.	317	39.92	7.66	0.43					

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

Tablo 4.6’da görüldüğü üzere, anne-babaların cinsel eğitime yönelik tutum, profesyonel destek ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma, kaçınma puanları eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir [$p > 0.05$].

4.2. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Bu kısımda verilen alt amaç doğrultusunda ölçekler ve ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiş olup pearson momentler çarpımı korelasyon analizinden yararlanılarak bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.7: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutum ile Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	Korelasyon	Ölçekler									□x, SS ve N Değerleri		
		ABTÖ	ABTÖ1	ABTÖ2	ABTÖ3	CETÖ	CETÖ1	CETÖ2	CETÖ3	CETÖ4	□x	SS	N
ABTÖ	r	1.00	0.827	0.445	0.631	0.416	0.355	0.322	0.381	0.243			
	Sig.		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	107.17	7.09	317
CETÖ	r	0.416	0.461	0.087	0.226	1.00	0.721	0.817	0.766	0.748			
	Sig.	0.000	0.000	0.120	0.000		0.000	0.000	0.000	0.000	128.6816	16.70317	

(ABTÖ: Anne-Baba Çocuk Yetiştirme Tutumu. ABTÖ1: Demokratik Tutum. ABTÖ2: Baskıcı ve Otoriter Tutum. ABTÖ3: Aşırı Hoşgörülü Tutum. CETÖ: Cinsel Eğitime Yönelik Tutum. CETÖ1:Profesyonel Destek. CETÖ2:Ebeveynin Rolü. CETÖ3:Gerekliliğine İnanma. CETÖ4:Kaçınma şeklindedir).

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere, ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile ABTÖ1: demokratik tutum arasında istatistiksel açıdan güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.827$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile ABTÖ2: baskıcı ve otoriter tutum arasında istatistiksel açıdan orta düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.445$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile ABTÖ3: aşırı hoşgörülü tutum arasında istatistiksel açıdan orta düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.631$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan orta düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.416$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile CETÖ1:profesyonel destek arasında istatistiksel açıdan zayıf düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.355$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile CETÖ2:ebeveynin rolü arasında istatistiksel açıdan zayıf düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.322$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile CETÖ3:gerekliliğine inanma arasında istatistiksel açıdan zayıf düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.381$; $p<0.05$); ABTÖ: anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile CETÖ4:kaçınma arasında istatistiksel açıdan zayıf düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.243$; $p<0.05$) görülmüştür.

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere, CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile ABTÖ1: demokratik tutum arasında istatistiksel açıdan orta düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.461$; $p<0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile ABTÖ2: baskıcı ve otoriter tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı ($r=0.087$; $p>0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile ABTÖ3: aşırı hoşgörülü tutum arasında istatistiksel açıdan zayıf düzey ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.226$; $p<0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile CETÖ1:profesyonel destek arasında istatistiksel açıdan güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.721$; $p<0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile CETÖ2:ebeveynin rolü arasında istatistiksel açıdan güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir

ilişki olduğu ($r=0.817$; $p<0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile CETÖ3:gerekliliğine inanma arasında istatistiksel açıdan güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.766$; $p<0.05$); CETÖ: cinsel eğitime yönelik tutum ile CETÖ4:kaçınma arasında istatistiksel açıdan güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.748$; $p<0.05$) görülmüştür. Dolayısıyla arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olan ölçekler ve alt boyutlardan biri artarken diğerinin de artacağı söylenebilir.



BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, DEĞERLENDİRME ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, ebeveynlerin anne-baba tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek hedeflenmiştir. Araştırmada aynı zamanda, ebeveynlerin anne baba tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumları bulgularının, çeşitli demografik değişkenlere- cinsiyet, ilkokul çağındaki çocuk sayısı, ilkokul çağındaki çocuğun psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi, yaş, eğitim düzeyi- göre farklılaşmasını incelemek de hedeflenmiştir. Bu araştırma konularının, çocukların cinsel kimlik gelişim sürecini anlamak, bu gelişim süreciyle ebeveynlerin anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmak için önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada ortaya çıkan bulgular, ebeveynlerin tutumları ile cinsel eğitime yönelik tutumlar arasındaki ilişkiye dair önemli ipuçları sunmaktadır. Alana ait diğer araştırmalardan farklı olarak bu çalışmada, çocukların cinsel gelişiminde etkili olan anne baba tutumları üzerinde durulmuştur. Bu konuda literatürde yapılan araştırmalar sınırlı olmakla birlikte, genellikle okul öncesi çocukların cinsel gelişimlerine dair araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmada ise literatürdeki bazı çalışmalardan farklı olarak ilkokul çağı çocuğu olan 317 ebeveynin katılımı ile gerçekleştirmiş, çocuklarının cinsel gelişim ve değişimi ile karşılaşan ebeveynlerin bu durumla ilgili tutumları hakkında bulgulara ulaşılmıştır.

Bu bölümde bahsi geçen araştırma konuları, ortaya çıkan bulgular ve literatürdeki çalışmalar gözetilerek konu sırasıyla aktarılmıştır.

5.1 Fark Analizine İlişkin Tartışma ve Değerlendirme

Bu bölümde, ebeveynlerin anne baba tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının her bir demografik değişkene göre nasıl farklılaştığı araştırma bulguları ile ortaya koyulmuştur.

5.1.1. Ebeveynlerin Cinsiyetine Göre Tutum Farklılıkları

Bu araştırmada ilk olarak, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Tablo 4.2'deki bulgulara göre, anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum ve aşırı hoşgörülü tutum puanları açısından cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ancak, baskıcı ve otoriter tutum puanları açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuş olup annelerin daha yüksek baskıcı ve otoriter tutum sergilediği

gözlemlenmiştir. Bu araştırma sonucuna benzer şekilde, literatürde ebeveyn tutumlarının cinsiyet değişkinine göre farklılaştığı belirtilmiştir. Kadınların özellikle çocukların duygusal ve davranışsal gelişimlerini kontrol etme konusunda daha fazla baskıcı tutum sergileyebileceği belirtilmiştir (Baumrind, 1991). Annelerin baskıcı ve otoriter tutumu benimsemelerinin nedeni çocuklarıyla daha çok zaman geçirmeleri ve geçirilen süre içinde otorite uygulayanın kendisi olması gerektiği ile ilgili olabilir. Annelerin çocuklarına yönelik baskıcı ve otoriter tutumlarının daha belirgin olması, onların toplumsal rollerine ve kültürel normlara dayalı olarak, aile içinde çocuklarına karşı daha katı tutumlar geliştirmelerine neden olabilir. Annelerin bu tutumları, çocukların gelişim süreçlerinde kısıtlayıcı etki yaratabilir ve özellikle özgüven, bağımsızlık gibi kişisel özelliklerin gelişimi üzerinde olumsuz etki yapabilir (Darling & Steinberg, 1993).

Erkeklerin ise annelere kıyasla daha demokratik bir tutum sergilemeleri, ailedeki rollerin ve sorumlulukların farklılıklarını benimsemelerini yansıtır olabilir. Direk ve Batmaz (2024) tarafından yapılan bir araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tutumları cinsiyete göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum puanlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu bulgu, babaların çocuk yetiştirme süreçlerinde daha esnek ve daha az baskıcı tutumlar sergileyebileceğini göstermektedir. Bu durum babaların çocuklarıyla daha sınırlı zaman geçirmesi ve bu sınırlı zaman içinde çocuklarıyla sorun yaşamamak için daha esnek bir anlayış benimsemeleriyle ilgili olabilir.

Baysan (2020) tez çalışmasında 3-6 yaş arasında çocuğa sahip olan anne babaların çocuklarının cinsel gelişimi hakkındaki bilgi düzeylerini ve tutumlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Sonuçlara bakıldığında ebeveynlerin çocuklarının cinsellikle ilgili sorularını cevaplarken güçlük yaşadıklarını, babaların çocuklarının cinsellikle ilgili soruları karşısında daha fazla tedirgin olduklarını, konudan uzaklaşma eğilimi gösterdikleri veya sorunun hiç sorulmaması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Bu endişe ve kaçma eyleminin temelde ebeveynlerin çocuklarına ne cevap verecekleri konusunda yetersiz olduklarından kaynaklandığı ülkemizde çocuk cinsel gelişimine ebeveynlerin yeterli önemi göstermedikleri eğitimin içeriği ve hangi yaşta başlanması gerektiği ile ilgili yanlış bilgiye sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu araştırma bulguları ile benzer olarak Baysan'ın (2020) araştırmasında da baba tutumlarının uzaklaşma eğilimi içinde sorumluluk almaktan kaçındığı görülmektedir.

Cinsel eğitimle ilgili ebeveyn tutumlarının cinsiyetle bağlantısı, aile içi iletişim ve toplumdaki cinsel eğitim anlayışının değişmesiyle birlikte farklılıklar gösterebilir. Cinsel eğitimin cinsiyete göre daha belirgin bir farklılık göstermemesi, ebeveynler arasında cinsiyet farklarının, cinsel eğitimle ilgili tutumlar üzerinde büyük bir etki yaratmaması, daha eşitlikçi ve kapsayıcı bir yaklaşımın ortaya çıkmakta olduğunu işaret edebilir.

5.1.2. Psikiyatrik Tanı/Tedavi Geçmişi Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları

Bu çalışmada, ebeveynlerin anne-baba tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının, çocuklarının herhangi bir psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi olup olmadığına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Tablo 4.3'teki bulgulara göre, anne-babaların anne-baba tutumları (demokratik, baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörölü) ile çocuklarının psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Benzer şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları (profesyonel destek, ebeveynin rolü, gerekliliğe inanma, kaçınma) da çocuklarının psikiyatrik geçmişi ile anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde de ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının çocukların psikiyatrik tanılarıyla doğrudan ilişkisini inceleyen spesifik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bulgular, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumlarının, çocuklarının psikiyatrik geçmişiyle doğrudan ilişkilendirilmediğini ve bu değişkenin ebeveynlerin tutumları üzerinde belirgin bir etki yaratmadığını, ebeveynlerin cinsel eğitim konusundaki tutumlarını belirlerken, çocuklarının psikiyatrik geçmişinin etkili olmadığını göstermektedir. Anne-baba tutumlarının, çocukların psikiyatrik geçmişiyle doğrudan bir ilişkiye sahip olmaması, çocukların ruhsal sağlıklarını ele alırken daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir (Maccoby & Martin, 1983).

5.1.3. İlkokul Çağındaki Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları

Bu çalışmada, anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumların, ilkokul çağındaki çocuk sayısına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği araştırılmıştır. Tablo 4.4'te yer alan bulgulara göre, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum, aşırı hoşgörölü tutum ile ebeveynlerin ilkokula devam eden çocuk sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Benzer şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları, profesyonel destek, ebeveynin rolü,

gerekliliğe inanma ve kaçınma puanları arasında da ilkokula devam eden çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Elde edilen bulgular, ebeveynlerin çocuk sayısının, onların çocuk yetiştirme tutumları üzerinde doğrudan bir etki yaratmadığını göstermektedir. Literatürde, çocuk sayısının ebeveyn tutumları üzerindeki etkileri konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmalar, daha fazla çocuğa sahip olmanın ebeveynlerin tutumlarını daha esnek veya daha baskıcı hale getirebileceğini öne sürerken (Eisenberg, 2006), bu çalışmada çocuk sayısının anne-baba tutumları üzerinde belirgin bir etki yaratmadığı görülmektedir. Bu durum, bu örnekleme yer alan ebeveynlerin bahsi geçen araştırmalardan kültürel olarak farklılaşmasından kaynaklanıyor olabilir. Aynı şekilde, ebeveynlerin, çocuk yetiştirme tutumlarında daha çok kişisel özellikler, eğitim seviyeleri, aile dinamikleri ve toplumsal faktörlerin etkili olduğunu düşündürebilir.

Cinsel eğitime yönelik ebeveyn tutumlarının çocuk sayısına göre farklılık göstermemesi de dikkat çekicidir. Literatürde de bu araştırmadaki bulguları destekler şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitimi, genellikle toplumsal normlar, bireysel inançlar ve eğitim seviyeleriyle şekillenen bir konu olarak ele alınmaktadır (Lammers et al., 2011). Bu araştırmada da çocuk sayısının ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili tutumları üzerinde belirgin bir etki yaratmadığını göstermektedir. Bu durum, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının çocuk sayısından ziyade, daha çok kişisel ve kültürel değerlere dayandığını düşündürebilir. Çocuk sayısının bu tutumlar üzerinde bir fark yaratmaması, ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda daha eşitlikçi ve kapsayıcı bir yaklaşım sergileme potansiyeline sahip olduklarını da gösteriyor olabilir.

5.1.4. Yaş Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları

Bu araştırmada, anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumların ebeveynlerin yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Tablo 4.5'te yer alan bulgulara göre, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile ebeveynlerin yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aynı şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ile yaş değişkeni arasında da anlamlı bir farklılık gözlemlenmemektedir. Araştırmanın bulguları, ebeveynlerin yaşlarının, onların çocuk yetiştirme tutumları üzerinde doğrudan bir etki yaratmadığını göstermektedir. Literatürde, ebeveynlerin yaşının, onların tutumları üzerinde bazı etkiler yaratabileceği yönünde görüşler bulunsa da

(Hoffman, 2002), bu çalışma yaşı, özellikle çocuk yetiştirme tutumları açısından anlamlı bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, ebeveynlerin yaşlarının, çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkisinin, bireysel deneyimler, aile yapısı, eğitim durumu ve toplumsal faktörler gibi diğer değişkenlerle şekillendiğini düşündürebilir. Ebeveynlerin yaşlarına göre tutumlarındaki benzerlikler, yaş faktörünün tek başına tutumları belirlemede yeterli olmadığını ve ebeveynlerin kişisel özelliklerinin daha belirleyici olduğunu gösteriyor olabilir.

Benzer şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre farklılık göstermemesi ortaya çıkan bulgulardan biridir. Literatürde bu bulgudan farklı olarak yaş değişkenine göre cinsel eğitim tutumlarının farklılaştığına yönelik çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Yalçın, Erkoç ve Şişman (2023) tarafından yapılan bir araştırmada, 6-12 yaş aralığında çocuğa sahip olan ebeveynlerin cinsel gelişim ve mahremiyet eğitimi konusundaki bilgi düzeyleri incelenmiştir. Çalışmada, ebeveynlerin yaşlarının, cinsel gelişim ve mahremiyet eğitimi konusundaki bilgi düzeylerini etkileyen faktörlerden biri olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada yaş değişkenine göre cinsel eğitim tutumunun farklılaşmamasının nedeni incelenen örneklem içerisindeki katılımcıların yaşlarının bir nesil farkı oluşturamayacak kadar benzer/yakın olmasına bağlanabilir. Bu konuda gelecekte yapılacak araştırmalar için katılımcılar arasında belirgin yaş farklarının olduğu bir örneklem seçilmesi bu değişkenin cinsel eğitim tutumuyla ilişkisini anlamlandırmada yardımcı olacağı düşünülmektedir. Aynı şekilde araştırma grubu için yaşı, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını şekillendiren önemli bir faktör olmadığı, toplumsal ve kültürel dinamiklerin daha fazla etkili olduğu bir durum söz konusu olabilir.

5.1.5. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Tutum Farklılıkları

Bu araştırmada, anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumların ebeveynlerin eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Tablo 4.6'da yer alan bulgulara göre, anne-babaların anne-baba çocuk yetiştirme tutumu, demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum, aşırı hoşgörülü tutum puanları, ebeveynlerin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumları, profesyonel destek, ebeveynin rolü, gerekliliğine inanma ve kaçınma puanları da eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin,

çocuk yetiştirme tutumları üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir.

Literatürde, bu konuya dair birbirinden farklı araştırma sonuçları bulunmaktadır. Bu tezin araştırma sonucundan farklı olarak ebeveynin eğitim düzeyi ve cinsel eğitim tutumu arasındaki ilişkinin farklılaştığına yönelik çeşitli araştırmalar vardır. Örneğin bir araştırmada ebeveynlerin eğitim düzeyinin, çocuk yetiştirme tutumları üzerinde önemli bir etkisi olduğu ve yüksek eğitim seviyesindeki ebeveynlerin daha açık fikirli ve demokratik tutumlar sergileyebileceği öne sürülmektedir (Kagıtcıbası, 2005). Bir başka araştırmada da bu bulguyu destekler biçimde, eğitim düzeyinin cinsel eğitim konusundaki tutumlar üzerinde önemli bir etki yaratabileceği ve daha eğitimli ebeveynlerin cinsel eğitimi daha açık fikirli bir şekilde ele alabilecekleri belirtilmektedir (Baxter, 2011). Bu araştırmalar, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, cinsel eğitim tutumuyla anlamlı bir ilişkisi olduğunu gösterse de böyle bir ilişkinin bulunmadığına yönelik farklı çalışmalar da mevcuttur.

Örneğin bir çalışmada Yıldız (1990) Ankara'nın farklı ilçelerinde yaşayan, farklı sosyo ekonomik düzeyleri olan ortaokul çağında çocuklara sahip ailelerle araştırma yapmıştır. Çalışmanın amacı anne babaların cinsel eğitim konusundaki tutumları, davranış ve beklentilerini saptamaktır. 229 anne ve 229 babanın yaş ortalamaları orta yaş grubundandır. Çalışmaya göre anne babaların eğitim düzeyleri ve sosyo-ekonomik durumları farklı olsa da cinsellik eğitim konusundaki tutumları genellikle benzerdir. Anne babaların çoğunluğu çocukların cinsel eğitim alması konusunda hemfikirdir ancak bu eğitimi kendilerinin vermesi hususunda çekimserdir. Yine araştırmaya katılan ebeveynlerin yarısından fazlası cinsel eğitimin hem okulda hem de evde verilmesini gerektiği görüşündedirler. Ülkemizde yapılan bu çalışmada ortaya çıkan sonuçların, bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Bu nokta da ülkemizde eğitim düzeyinden bağımsız olarak cinsel eğitim tutumlarının belirlendiğine ve cinsel eğitim tutumunda geleneksel yöntemlerin eğitim düzeyi fark etmeksizin takip edildiğini gösteriyor olabilir.

5.2. Korelasyon Analizine İlişkin Tartışma ve Değerlendirmeler

Tablo 4.7'de yer alan korelasyon analizine göre, anne-baba çocuk yetiştirme tutumu (ABTÖ) ile cinsel eğitime yönelik tutumlar (CETÖ) arasındaki ilişki istatistiksel

açından anlamlı bulunmuştur. Anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile demokratik tutum (ABTÖ1), baskıcı ve otoriter tutum (ABTÖ2), aşırı hoşgörölü tutum (ABTÖ3) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler gözlemlenmiştir. Ayrıca, anne-baba çocuk yetiştirme tutumu ile cinsel eğitime yönelik tutum (CETÖ) ve bunun alt boyutları arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgular, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının, cinsel eğitime yönelik tutumlarını etkileyebileceğini ve bu ilişkilerin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Anne-baba çocuk yetiştirme tutumunun demokratik tutum (ABTÖ1) ile yüksek düzeyde ilişkili olması, demokratik ve destekleyici bir yaklaşım sergileyen ebeveynlerin çocuklarına yönelik daha açık fikirli bir cinsel eğitim anlayışı benimsediğini gösteriyor olabilir. Bu bulgu, literatürdeki benzer çalışmalarda, demokratik tutumları benimseyen ebeveynlerin çocuklarının, cinsel eğitimle ilgili daha sağlıklı ve açık bir tutum sergileyebileceği fikriyle örtüşmektedir (Steinberg, 2001).

Baskıcı ve otoriter tutum (ABTÖ2) ile cinsel eğitime yönelik tutum (CETÖ) arasında daha düşük düzeyde bir ilişki gözlemlenmiş olsa da bazı alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Örneğin, baskıcı ve otoriter tutum ile profesyonel destek ve ebeveynin rolü arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu durum, baskıcı ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik daha kontrollü bir yaklaşım benimseyebileceğini, ancak aynı zamanda profesyonel destek ve ebeveynin rolünün bu tutumu şekillendiren önemli faktörler olduğunu düşündürmektedir.

Aşırı hoşgörölü tutum (ABTÖ3) ile cinsel eğitime yönelik tutum arasında daha belirgin ilişkiler bulunmuştur. Bu bulgu, aşırı hoşgörölü ebeveynlerin çocuklarına yönelik daha açık fikirli ve esnek bir cinsel eğitim yaklaşımı benimseyebileceğini, ancak bu tutumun bazen cinsel eğitimde gerekli sınırların belirsizleşmesine de yol açabileceğini işaret ediyor olabilir. Aşırı hoşgörölü ebeveynlerin, çocuklarıyla cinsel eğitim konusunda daha az kaçınma eğiliminde olmaları, ancak bazen gerekli sınırlamalar ve yönlendirmelerde eksiklikler yaşayabileceklerini düşündürebilir.

Cinsel eğitime yönelik tutum (CETÖ) ile profesyonel destek (CETÖ1), ebeveynin rolü (CETÖ2), gerekliliğine inanma (CETÖ3) ve kaçınma (CETÖ4) arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunması, ebeveynlerin çocuklarına yönelik cinsel

eğitimle ilgili tutumlarını Şekillendiren önemli faktörler olduğunu göstermektedir. Özellikle cinsel eğitimi bir gereklilik olarak gören ebeveynlerin, bu konuda daha açık fikirli ve profesyonel destek almaya daha istekli olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda kaçınma tutumunun da cinsel eğitim konusunda ebeveynlerin tutumlarında önemli bir belirleyici faktör olduğu görülmüştür. Bu, ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili konuları konuşma ve ele alma konusunda daha fazla kaçınma eğiliminde olduklarını ve bu durumun onların çocuklarına yönelik eğitimlerini nasıl Őekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

Yapılan çalışmalara göre ebeveynlerin anne-baba tutumları ile çocuklarının gelişimi arasında önemli ilişkiler bulunmaktadır. Literatürde de belirtildiği gibi, otoriter, demokratik, aşırı koruyucu, izin verici ve ilgisiz ebeveynlik tutumlarının her biri, çocuğun kişisel gelişimi üzerinde farklı etkiler yaratabilir ve çocukların özgüvenini, sosyal becerilerini ve genel gelişimlerini doğrudan etkileyebilir (Baumrind, 1991).

Ebeveynlerin, özellikle cinsel eğitime yönelik tutumları da önemli bulgulara işaret etmektedir. Ebeveynlerin cinsel eğitim hakkındaki tutumları, çocukların cinsellikle ilgili anlayışlarını ve toplumda nasıl ilişkiler kuracaklarını etkilemektedir. Literatür taramasında cinsel eğitimin, bireylerin sağlıklı ilişkiler kurmasına yardımcı olduğu ve cinsellikle ilgili doğru bilgilerin erken yaşta verilmesinin önem taşıdığı vurgulanmaktadır (Kirby, 2007).

Kakavoulis (2001)'in aile ve cinsel eğitime dair ebeveyn tutumlarını araştırdığı çalışmasında, ailelerin çocukların cinsel eğitim ve gelişimine yönelik tutum ve görüşlerini belirlemeyi, öğretmenlerin, lise ve üniversite öğrencilerinin aile kavramına olan düşüncelerin incelemeyi hedeflemiştir. Çocukların cinsel kimlik ve davranışlarının oluşmasında etkili olan teorilerden bahsetmiş ve tüm bu teorilerin çocukların cinsel kimlik ve davranışlarının oluşum ve gelişimi için önemli ve güçlü faktörler olduğu belirtilmiştir. Çalışmada ailenin çocukların içinde geliştikleri, davranış ve cinsel kimliklerinin Şekillendiği en etkin bağlam olduğu belirtilmiş, ailelerin cinsel eğitimin okul öncesinde başlaması gerektiğini düşünmelerine rağmen uygun cinsel eğitim sağlamak için yeterli şartlara ve tatmin edici düzeye sahip olmadıklarını ortaya koyulmuştur.

Kakavoulis çalışmasından yola çıkarak Yunanistan'da çocukların cinsel gelişimi ve eğitimlerinde temel meselelerde ailenin tutumunu ve ailenin yeterli bir cinsel eğitim sağlamadaki rolünü ne ölçüde yerine getirebildiğini araştırmıştır. Avrupa'da farklı araştırma yaklaşımları kullanılarak cinsellik eğitimi üzerine yapılan araştırmalardan ailelerin, ebeveynlerin cinsellik tutumları hakkında çok az şey bilmekte olduğu da ortaya çıkmıştır. Ebeveynler için cinsel gelişim ve eğitimle ilgili en ciddi sorunların neler olduğu, öğretmen ve ailelerin bu eğitim için hangi yetkinliklere sahip olması gerektiği, eğitimin uzun vadeli amacının ne olduğu gibi konulara cevap arayan araştırmanın sonucuna göre ebeveynler cinsel eğitimin gerekliliği konusunda farklı tutumlar sergilemekle birlikte cinsel ahlaka önem vermektedirler.

Bu tezdeki bulgular, literatürdeki diğer çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşmış, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik açık ve sağlıklı tutumlar geliştirmelerinin, çocukların cinsel sağlıkları üzerinde olumlu etkiler yaratacağına işaret etmektedir.

5.3. Öneriler

Araştırma ile ilgili olarak öne çıkan bulgular temelinde uygulayıcılar ve araştırmacılar için öneriler;

1. Ebeveynlerin cinsel eğitim konusundaki tutumlarını güçlendirecek ve daha bilinçli bir yaklaşım sergilemelerini sağlayacak eğitim programları hazırlanabilir.
2. Cinsel eğitim konusunda profesyonel destek almanın ebeveynler için ne kadar önemli olduğunu vurgulayan farkındalık çalışmaları, ebeveynlerin çocuklarının sağlıklı gelişim süreçlerine katkı sağlamada önemli bir rol oynayabilir.
3. Cinsel eğitim programlarının, bütüncül eğitim anlayışıyla bireyin gelişim dönemine uygun cinsel kimlik gelişimi, cinsel kimlik kabulü çerçevesinde şekillenmesi önerilmektedir. Bu eğitim programları mahremiyet eğitimi gibi kapsamlı eğitim içeriklerine, çocukların ve gençlerin cinsel kimlik hoşnutsuzluğu gibi cinsel kimlik gelişimine yönelik sağlıksız durumlardan korunmalarında önemli katkılar sağlayabilir.
4. Bu çalışmada ebeveyn tutumlarının incelendiği dikkate alındığında, gelecekteki araştırmaların daha geniş bir örnekleme ve farklı kültürel bağlamlarda yapılması, bulguların genellenebilirliğini artıracaktır. Ayrıca, ebeveyn tutumlarının çocukların sadece gelişimsel değil aynı zamanda akademik başarıları üzerindeki etkileri de ele alınabilir.

5. Anne-baba tutumlarının çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak için ebeveynlere yönelik eğitim programları düzenlenebilir. Bu eğitimlerde, ebeveynlerin çocuklarına nasıl daha sağlıklı ve destekleyici bir şekilde yaklaşabilecekleri konusunda rehberlik sağlanabilir.

6. Çocuk sayısının ebeveyn tutumları üzerinde anlamlı bir farkı olmadığı sonucuna ulaşan bu araştırma, ebeveynlerin tutumlarını belirleyen diğer faktörlerin (kültürel özellikler, ebeveynlerin iş yükü, aile içi rol dağılımı, iletişim biçimleri, bireysel değerler vb.) daha fazla incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çocuk sayısının aile dinamikleri üzerinde farklı etkiler yaratabileceği göz önünde bulundurularak, ilerleyen araştırmaların, çocuk sayısının aile içindeki rol dağılımı, ebeveynlerin iş yükü ve çocukların gelişimsel ihtiyaçları üzerindeki etkilerini incelemesi faydalı olacaktır.

7. Benzer şekilde yapılacak araştırmalarda örneklem, yaş değişkeninin ebeveyn tutumu ve cinsel eğitim tutumuyla olan ilişkisini ve farklılaşmasını daha iyi inceleyebilmek adına yaş farklarının/nesil farklılıklarının belirgin olduğu bir örneklem üzerinden seçilmelidir. Bu şekilde yaş faktörünün sunduğu değişkenliğin daha iyi analiz edilebileceği düşünülmektedir.

8. Ebeveyn tutumları üzerine yapılacak çalışmalarda, kişisel ve kültürel faktörlerin etkisi araştırılabilir. Ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili tutumlarının, toplumsal ve kültürel bağlamlardan nasıl etkilendiğini anlamak, daha etkili cinsel eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

9. Devlet ve yerel yönetimler, ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarının sağlıklı ilerleyişini desteklemek için kapsamlı politika ve stratejiler geliştirmelidir. Bu tür politikalar, kültürel normları ve değerleri dikkate alarak, ebeveynlerin çocuklarına yönelik sağlıklı cinsel eğitim sunmalarını destekleyecek araçlar sağlayabilir.

10. Bu araştırmanın bulguları, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ve cinsel eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Ebeveynlerin tutumları, çocuklarının gelişimini ve cinsel eğitimi üzerinde doğrudan etkiler yaratmaktadır. Gelecek çalışmalarda, ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve ebeveynlere yönelik destekleyici stratejilerin geliştirilmesi, çocukların sağlıklı gelişimi ve cinsel eğitim süreçlerinin iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Alpua, Zühre. Adölesanların Anne Baba Tutumlarının Cinsellik ve Üreme Sağlığı ile İlgili Tutum ve Davranışları, *Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı*, 2006.
- Atkinson, M., & Cote, J. E. (2007). Socialization and Parenting in the Context of Adolescent.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 57-65.
- Aydoğdu, S. G. ve Özsoy, Ü. (2017). Çocuk Hakları İhlali: Cinsel İstismar. *Journal of Academic Research in Nursing*, (3), 57-60.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior. *Child Development*, (37), 887-907.
- Baumrind, D. (1978). Parental Disciplinary Patterns and Social Competence in Children. *Youth & Society*, 9(3), 239-251.
- Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. <https://doi.org/10.1177/02724316911111004>.
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., & Owens, E. B. (2010). Effects of preschool parents' power assertive patterns and practices on adolescent development. *Parenting: Science and Practice*, 10(3), 156-201.
- Baysan, Medine Pervin. 3-6 Yaş Döneminde Çocuklara Sahip Anne Babaların Cinsel Gelişim ve Eğitim Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumları, *T.C İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı*, 2020.
- Baxter, J. (2011). Understanding the dynamics of family relationships. *Journal of Family Studies*, 15(3), 210-225. <https://doi.org/10.1007/jfs.2011.014>

- Begde, Z. ve Özyürek, A. (2016). Öğretmen Ve Anne-Baba Tutumlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 204-232.
- Bornstein, M. H. (2002). Handbook of Parenting: Vol. 1. *Children and Parenting* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Celiloğlu, B. (2022). Cinsel Gelişimde Freud'un Psiko-Seksüel Gelişim Aşamaları ve Cinsel Eğitim. İçinde *Contemporary Trends in Education Sciences* (ss. 285-294). İzmir: Duvar Kitabevi.
- Ceylan, E. ve Atalar, A. D. (2017). Çocuk Gelişimi Program Öğrencilerinin Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 50-66.
- Çalışandemir, F., Bencik, S. ve Artan, İ. (2008). Çocukların Cinsel Eğitimi: Geçmişten Günümüze Bir Bakış. *Eğitim ve Bilim*, 33(150), 14-27.
- Çelenk, M.& Savaş, F. (2015). Cinsel Eğitim ve Aile Tutumları. *İstanbul Üniversitesi Yayınları*.
- Darling, N.,& Steinberg, L. (1993). Parenting Style As Context an İntegrative Model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Deniz, Ü. ve Altan, R. Y. (2019). Millî Eğitim Bakanlığı 0-36 Aylık Çocuklar İçin Eğitim Programında Cinsel Gelişim ve Eğitim. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2(3), 34-44.
- Deniz, Ü. ve Yıldız, R. (2018). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim. *GEFAD*, 38(2), 431-447.
- Direk, İ. N., & Batmaz, O. (2024). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Toplumsal Cinsiyet Algıları ile Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişki. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19 (41), 1575-1592.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/befdergi/issue/83442/1275673>

- Dönmezer, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Eldeleklioglu, J. (2007). The Relationships Between Aggressiveness, Peer Pressure and Parental Attitudes Among Turkish High School Students. *Social Behavior and Personality*, 35(7), 975-986.
- Fentahun, N., Assefa, T., Alemseged, F., & Ambaw, F. (2012). Parents' Perception, Students' and Teachers' Attitude Towards School Sex Education. *Ethiopian Journal of Health Sciences*, 22(2), 99-106.
- Gander, J. M. & Gardiner, H.W. (2004). *Çocuk ve Ergen Gelişimi* (Çev. B. Onur) Ankara: İmge Kitabevi Yayınevi.
- Güzelyurt, T. (2020). Okul Öncesi Dönemde Cinsel Eğitim ve Cinsel İstismardan Korunma: Resimli Çocuk Kitaplarına Yönelik Bir İnceleme. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 54-69.
- Haapasalo, J., & Pokelo, E. (1999). Child Rearing and Child Abuse Antecedents of Criminality. *Agression and Violent Behavior*, 4(1), 107-127.
- Haşiloğlu, B. S., Baran, T. ve Aydın, O. (2015). Pazarlama Araştırmalarındaki Potansiyel Problemlere Yönelik Bir Araştırma: Kolayda Örneklem ve Sıklık İfadeli Ölçek Maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 2(1), 19-28.
- Humphreys, T. (2002). *Çocuk Eğitiminin Anahtarı: Özgüven* (Çev. T. Anapa). İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- J. Suzana, et all. (2013) Parents' Attitudes on Sexual Education What-When?, *Coll. Antropol.* 37 1:17-22.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005) Autonomy and Relatedness in Cultural Context: Implications for Self and Family, *Journal of Cross- Cultural Psychology* (36)4, 403-422. <https://doi.org/10.1177/0022022105275959>
- Kakavoulis, A. (2001). Family and Sex Education: A Survey of Parental Attitudes. Sex Education, *Sexuality, Society and Learning*, 1(2),163-174.

- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 208-225.
- Lammers, J., Stoker, J. I., Jordan, J., Pollmann, M., & Galinsky, A. D. (2011). Power Increases Infidelity. *Psychological Science*, 22(9), 1191-1197. <https://doi.org/10.1177/0956797611416252>.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of family: Parent-child interaction. *Handbook of Child Psychology: Socialization, Personality and Social Development*, ed. P. H. Mussen, E. M. Hetherington, Wiley, New York, vol. 4:1-101.
- Öksüz, Y. (2020). *Cinsel Sağlık Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Öztürk, İ. (1990). *Ana-Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, G. M. ve Gök, N. F. (2021). Erken çocukluk dönemine ait resimli çocuk kitaplarında cinsel eğitim unsurlarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2): 403-419.
- Sezer, Ö. ve Oğuz, V. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Kendilerini Değerlendirmelerinin Anne Baba Tutumları ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.

- Steinberg, L. (2001). The Influence of Parenting on Adolescent Development. In Handbook of Adolescent Psychology, 2nd Edition. John Wiley & Sons.
- Tekgöl, N., Saltık, D. ve Tuncer, Ö. (2014). Cinsel Sağlık Eğitiminin, Ergenlerde Sorumluluklarını Arttırmadaki Önemi. *Tepecik Eğitim Hastanesi Dergisi*, 24(3),179-185.
- Uçar, H. (2015). *Çocuk Cinsel Eğitimi*. İzmir: Duvar Yayınları.
- Ünlüler, E. ve İnan, R. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsel eğitim hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(2), 377-397.
- Yalçın, H., Erkoç,E.,& Şişman,S. (2023). Ebeyevnlerin Cinsel Gelişim ve Mahremiyet Eğitimi Konusundaki Görüşleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 545-560.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/79283/794253>
- Yavuzer, H. (2000). *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H., Köknel, Ö., Kulaksızoğlu, A., Ayhan, A., Dodurgalı, A. ve Ekşi, H. (2013). *Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn Tutumları ve Saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4), 131-150.
- Yıldız-Bıçakçı, M. (2004). Annesi Çalışan ve Çalışmayan Çocukların Anne Baba Tutumlarını Algılamalarının ve Benlik İmajlarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). *Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Yıldız, Fatma. Ortaokul Öğrencilerinin Anne Babalarının Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki Tutum, Davranış ve Beklentileri. (Yüksek Lisans Tezi) *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1990.

Yılmaz, H. (2008). Aile İçi İletişim ve Çocuk Yetiştirme: Ailedeki Tutumlar ve Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 22-33.

Yılmaz, M. (2011). Cinsel Eğitimde Kütüphanelerin Rolü. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 8-34.

Yücesan, A. ve Alkaya, S. A. (2018). Okullarda Göz Ardı Edilen Bir Konu: Cinsel Sağlık Eğitimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(2), 200-209.

Zeren, F. Ve Gürsoy, E. (2018). Neden Cinsel Sağlık Eğitimi? *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 29-33.

EKLER

EK 1: CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ (CETÖ)

	Madde	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Okulda cinsel eğitimle ilgili ailelere yönelik toplantılar düzenlendiğinde katılmak isterim.	①	②	③	④
2	Çocuğumun cinsel sorunlarıyla ilgili uzman desteği almak isterim.	①	②	③	④
3	Cinsel eğitimin insanların cinselliğine, başkalarının haklarına saygı göstermek için gerekli olduğuna inanıyorum.	①	②	③	④

EK 2: ANNE BABA ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ÖLÇEĞİ (ABTÖ)

B FORMU

Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ) B Formu

(İlkokul Dönemi Çocuğa Sahip Anne-Babalar için)

Değerleri Anne ve Babalar,

Aşağıda verilen anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin ifadelere katılma düzeyinizi “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” şıklarından birini işaretleyerek (X) belirtmeniz beklenmektedir. Katkılarınız için teşekkürler.

Maddeler	amamen katılıyorum	atılıyorum	ışmen katılıyorum	atılmıyorum	iç katılmıyorum
1. Çocuğumu, istediği gibi davranmakta özgür bırakırım.	5	4	3	2	1
2. Çocuğumu şımartırım.					
3. Çocuğuma odasını toplama gibi yapabileceği bazı sorumluluklar veririm.					

EK 3: DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız?

2. Cinsiyetiniz? Kadın () Erkek ()

3. Kaç çocuğunuz var?

1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () 8 () 9 () 10 ve üzeri ()

4. İlkokul çağındaki çocuklarınızın sayısı?

1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () 8 () 9 () 10 ve üzeri ()

5. İlkokul çağındaki çocuklarınızın cinsiyeti? (İlkokul çağındaki çocuklarınızın sayısına göre cevaplayınız)

1. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

2. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

3. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

4. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

5. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

6. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

7. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

8. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

9. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

10. Çocuğunuz: Kız () Erkek ()

6. Çocuklarınızın herhangi birinde psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi var mı?

Evet () Hayır ()

7. İlkokul çağındaki çocuğunuzun/çocuklarınızın herhangi birinde psikiyatrik tanı/tedavi geçmişi var mı?

Evet () Hayır ()

8. Eğitim Durumunuz?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans ()

Yüksek lisans () Doktora ve üstü ()

EK 4: ÖLÇEKLERLE İLGİLİ İZİNLER

ABTÖ-B Formu

ABTÖ-B ...kokul.docx



ARZU OZYUREK

Kime: Siz

Yanıtla

Tümünü yanıtla

İlet



11.12.2023 Pzt 15:18

3.12.2024 Sal 17:23 tarihinde yanıtladınız

ABTÖ-B formu-ilkokul.docx
26 KB

Ekteki form, çocuğu ilkokula giden ebeveynler tarafından doldurulmaktadır. Tüm akademik çalışmalarında kullanabilirsiniz. Kolay gelsin.

Prof.Dr.Arzu ÖZYÜREK
Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bl.
Demir Çelik Kampüsü/KARABÜK

Prof. Arzu OZYUREK (PhD)
karabuk University, Faculty of Health Sciences
Department of Child Development
Karabuk/Turkey

Ynt: CETÖ Kullanımı İçin İzin Talebi



İSMİHAN ZELİHA ARTAN

Kime: Siz

Yanıtla

Tümünü yanıtla

İlet



22.12.2023 Cum 17:32

22.12.2023 Cum 17:33 tarihinde yanıtladınız

Yanıtla şununla başla:

Merhaba Sayın Ersal,

Ölçeğimizi kullanabilirsiniz. Maddelerle ilgili bilgi aşağıdaki adresten ulaşabileceğiniz makalemizde yer almaktadır. Bir sorunuz olursa cevaplamaktan mutluluk duyarız.

Yaşadıkça Eğitim, Cilt 34, Sayı 2, Yıl 2020, s. 468-490.

Çalışmanızda kolaylıklar ve başarılar diliyoruz. Sonuçları bizimle paylaşırsanız çok seviniriz.)

Gönderen: Dilşen Ersal
Gönderildi: 20 Aralık 2023 Çarşamba 16:07:36
Kime: İSMİHAN ZELİHA ARTAN
Konu: CETÖ Kullanımı İçin İzin Talebi

Sayın Prof. Dr. İsmihan Artan,

EK 5: ETİK KURUL ONAYI

BELGE TARİHİ: 13.11.2024 BELGE SAYISI: 2400041141

	ETİK ONAY BELGESİ	Doküman No	ET-FR-675
		İlk Yayın Tarihi	27.11.2023
		Revizyon Tarihi	22.12.2023
		Revizyon No	01
		Sayfa	1/1

Tarih	31.10.2024
Sayı	2024/08
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	<i>Ebeveynlerin Anne Baba Tutumları ve Cinsel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi</i>
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Dilşen ERSAL
Danışman Adı Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Nüket AFAT
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

(Katıldı)

Prof. Dr. Ali Haydar ŞAR
Başkan

(Katıldı)

Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Başkan V.

(Katıldı)

Prof. Dr. Tarkan ÖZKUL
Üye/Raportör

(Katıldı)

Prof. Dr. Beytullah KAYA
Üye

(Katıldı)

Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

(Katıldı)

Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Üye

(Katıldı)

Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Etik Kurulu Yeminli Sekreter Selda ŞENOL

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Dokümantasyon Onayı Prof. Dr. İbrahim GÜNEY Yönetim Sistemleri Tem.

Belge Doğrulama Kodu: FAUMC9H Belge Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/fzu-ebys>



ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler: Dilşen Ersal

A. EĞİTİM

Lisans: İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

B. MESLEKİ DENEYİM

1998-2000 Sultan Fatih Koleji

2000-2001 Aydoğdu Yuva

2012- ... Özel Çınar Koleji İlkokulu